

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Grundnivå

Digitala hjälpmedel i undervisningen

Hur lärare i kurs A och alfabetisering på sfi använder digitala hjälpmedel och hur det påverkar inlärningen

Författare: Joakim Skogberg
Handledare: Marit Nybelius
Examinator: Iris Ridder
Ämne/huvudområde: Pedagogisk arbete
Kurskod: GPG22K
Högskolepoäng: 15hp
Examinationsdatum: 2020-09-07

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

Ja

Nej

Abstract

The purpose of the thesis is to investigate how teachers in course A and the tuition for basic reading and writing skills in SFI deem that they use digital tools in literacy learning and how they deem that the digital tools affects learning. To investigate this a qualitative interview study of four teachers active in course A and the tuition for basic reading and writing was conducted. The study shows that teachers use digital tools in different ways when teaching and that there are both advantages and disadvantages to using digital tools. In addition, the results show that the teachers' working methods have not changed over time due to the digital tools, but that the choice of digital tools affects how the teachers work. The study also shows that teachers believe that there are both negative and positive effects on students' learning through the digital tools.

Keywords:

sfi, alfabetisering, studieväg 1, digitala hjälpmedel, inläring

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	2
2.1 Sfi.....	2
2.1.2 Uppdrag	2
2.1.2 Digitalt uppdrag	2
2.1.3 Uppbyggnad	3
2.2 Tidigare forskning	3
2.3 Grundläggande läs- och skrivinlärning	4
2.4 Digitala hjälpmedel	5
3. Syfte och frågeställningar	5
4. Teori	6
4.1 Vygotskij	6
4.2 Språkutvecklande arbetssätt	7
4.3 Digitalt infödda och digitala immigranter	7
4.4 Den nya teknikens tre faser.....	8
5. Metod	9
5.1 Metodval	9
5.1.1 Intervjuer.....	9
5.1.2 Genomförande.....	10
5.2 Urval	10
5.2.1 Informanter	10
5.3 Analys och tolkning.....	11
5.4 Etiska överväganden	11
5.5 Validitet och reliabilitet.....	11
6. Resultat och analys	12
6.1 Lärarnas arbetssätt med digitala hjälpmedel (frågeställning 1)	12
6.1.1 Lärarnas användning av digitala hjälpmedel	12
6.1.2 Svårigheter med att använda digitala hjälpmedel	16
6.1.3 Fördelar med att använda digitala hjälpmedel	19
6.2 Förändring i arbetssättet (frågeställning 2)	21
6.3 Digitala hjälpmedel och påverkan av inlärning (frågeställning 3)	25
6.3.1 Positiv påverkan	25
6.3.2 Negativ påverkan.....	27
7. Diskussion	28
7.1 Metoddiskussion.....	28
7.2 Resultatdiskussion.....	29
7.2.1 Hur anser lärarna att de arbetar med digitala hjälpmedel?	29
7.2.2 Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel har förändrat hur man arbetar med litteracitetsinlärning i klassrummet?	30
7.2.3 Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel påverkar elevernas inlärning?	30
7.3 Slutsatser.....	31
7.4 Förslag på vidare forskning	31
8. Sammanfattning	33
Litteraturhänvisningar:	34

1. Inledning

Jag har arbetat som lärare i den kommunala vuxenutbildningen i svenska för invandrare (sfi) i 4 år och under den tiden har jag undervisat inom studieväg 1 på kurs D. Kurs D är den sista kursen på sfi innan eleverna är klara och kan börja med grundläggande svenska på gymnasienivå inom Komvux. Studieväg 1 är för elever som saknar skolgång eller har kort skolgång i sina hemländer. Det innebär ofta att eleverna är i behov av stöttning i olika former men också i studieteknik. För att eleverna ska kunna få detta stöd använder jag olika digitala hjälpmedel där jag främst utgår från lärplatta och blogg. Eftersom jag befinner mig på den sista kursen på sfi har mina elever ofta gått hela vägen från kurs A och i vissa fall även den grundläggande läs- och skrivinlärning, alfabetiseringen. Då det är en utmaning att studera ett nytt språk och samtidigt lära sig använda digitala hjälpmedel har de elever som studerar hos mig gjort en lång resa. För mig blir det intressant att ta reda på hur denna resa började och hur lärarna på de första kurserna på sfi använder sig av digitala hjälpmedel.

I kursplanen för sfi är det tydligt att eleverna ska få förutsättningar för att utveckla sin förmåga att använda digital teknik i sitt lärande (Skolverket, 2018, s.7). Digital teknik är därför något som ska vara närvarande i sfi-undervisningen. I undervisningen inom den grundläggande läs- och skrivinlärningen ska digitala hjälpmedel vara närvarande. Den digitala tekniken ska vara ett stöd för inlärningen (Skolverket, 2018, s.8). Utifrån kursplanen blir det därför intressant att undersöka hur lärare inom alfabetiseringen och kurs A, där den grundläggande läs- och skrivinlärningen sker, arbetar med digitala verktyg och hur de anser att digitala hjälpmedel påverkar elevernas läs- och skrivinlärning.

I och med att kursplanen lyfter fram att eleverna ska lära sig att använda digital teknik och att den ska vara ett stöd vid inlärningen samtidigt som regeringen har tagit fram en nationell strategi för hur invånarna i Sverige ska bli digitalt kompetenta blir det intressant att ta reda på om detta har påverkat undervisningen gällande läs- och skrivinlärningen på sfi. Det blir då intressant att undersöka hur lärare anser att digitala hjälpmedel har påverkat hur undervisningen sker inom alfabetiseringen och kurs A.

Sfi är dessutom ett forskningsområde som är eftersatt när det kommer till forskning. Detta gäller hur lärare arbetar och använder sig av olika verktyg i undervisningen samt hur detta påverkar eleverna. Därför finns det ett behov av att undersöka hur lärare inom kurs A och alfabetiseringen anser att de använder sig av digitala hjälpmedel i litteracitetsinlärningen och hur detta påverkar eleverna.

2. Bakgrund

2.1 Sfi

Undervisningen inom sfi har genom åren varit utsatt för kritik och det har skett flera olika reformer för att förändra och effektivisera utbildningen genom åren (Rosén, 2013, s.151). Behovet av en svenskundervisning för invandrare kom att växa fram under 1960-talet. Detta berodde på en ökad arbetskraftsinvandring till Sverige. Undervisningen kom i första hand att bedrivas av studieförbund och inom olika arbetsmarknadsutbildningar (Tingbjörn, 2004, s.743).

1971 kom den första läroplanen för sfi. Läroplanen togs fram i samförstånd mellan studieförbunden och Skolöverstyrelsen och det var fortsatt studieförbunden som bedrev undervisningen med en tydlig koppling till arbetslivet (Rosén, 2013 s.148-149). Under 1970-talet fanns en sfi-kommitté som skulle presentera ett nytt förslag på hur undervisningen i svenska för invandrare kunde se ut. Detta förslag presenterades 1981 och innebar att undervisningen skulle delas upp i två delar. Den första delen skulle vara i kommunalt huvudmannaskap och vara grund-sfi och den andra delen skulle ledas av studieförbund och vara ett påbyggnads-sfi. Det tog dock lång tid för detta att genomföras och 1991 slogs båda delarna ihop till en del där det kom att vara kommunalt huvudmannaskap (Tingbjörn, 2004, s.750).

Undervisningen på sfi under 1980- och tidigt 90-tal kom att syfta till att hjälpa eleverna in i samhället och arbetslivet. Det kom dock stark kritik mot att det tog för lång tid för eleverna att nå arbetslivet. Detta ledde till en ny skolreform 1994 då sfi kom att omfattas av läroplanen för de frivilliga skolformerna (lpf94). I och med den nya kursplanen kom synen på ansvar att förändras. Ansvaret för att ta sig in i samhället kom mer att läggas över på eleven istället för att sfi skulle visa vägen för eleven. Detta har i efterhand förklarats med att en bristdiskurs kom att prägla synen på invandare och att det var deras egna brister som var orsaken till att eleverna inte integrerades i samhället (Rosén, 2013, s.150-151).

På 2000-talet har sfi fortsatt att präglas av kritik och reformer. Det är framförallt effektiviteten och organisationen som har kommit att kritiserats. Det har tillkommit flera nya kursplaner under 2000-talet där syftet i undervisningen har gått mot att vara en mer språkutbildning än vad den varit tidigare (Rosén, 2013, s.151). 2016 kom sfi att bli en del av den kommunala vuxenutbildningen för att stärka kopplingen och progressionen mellan sfi och svenska som andraspråk på grundläggande nivå som undervisas på Komvux (Lundgren, Rosén & Jahnke, 2017, s.11).

2.1.2 Uppdrag

Syftet med sfi är bestämt i skollagen och det är att ge eleverna grundläggande kunskaper inom det svenska språket. Syftet är också att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivkunskaper dessa förmågor (20 kap. 4§. Skollagen [2010:800]). Eleverna ska också utvecklas så att de kan vara delaktiga i vardagslivet. Eleverna ska även ges de språkliga redskapen för att kunna delta i arbetslivet. Eleverna ska också förberedas för att kunna fortsätta sina studier. Undervisningen ska utformas så att eleven utvecklar förmågor inom att läsa och skriva svenska. Eleven ska även utveckla förmågan att kunna kommunicera och förstå samtal (Skolverket, 2018, s.7). I skollagen står det även att undervisningen ska bedrivas i samförstånd med arbetslivet och det ska finnas ett samarbete med arbetsförmedling och att eleverna ska kunna kombinera sfi-undervisningen med andra aktiviteter (20 kap. 25 § Skollagen [2010:800]).

2.1.2 Digitalt uppdrag

Sfi ska inte bara vara en utbildning för språket utan den ska även förbereda eleverna för samhälls- och arbetslivet. Därför ingår det även i sfi att eleverna ska utveckla förmågor att

använda digital teknik. Den digitala tekniken ska då kunna användas både i elevens eget lärande men också som ett sätt att kommunicera med andra (Skolverket, 2018, s.7). Digitala verktyg ska även vara en del av undervisningen i sfi där eleven ska möta olika typer av medier som både kan vara digital och analoga (Skolverket, 2018, s.8). Att eleverna ska utveckla sina förmågor att använda digital teknik går även i linje med den nationella digitaliseringsstrategi som regeringen fastslog 2017. Där framgår det att alla elever i det svenska skolväsendet ska ges förutsättningar att kunna utveckla adekvata digitala kunskaper (Utbildningsdepartementet, 2017, s.6). Genom att använda begreppet adekvata digitala kunskaper vill man visa att det inte går att fastslå ett exakt mått som eleverna ska kunna. Det innebär snarare att det ska mätas utifrån elevernas förutsättningar. Med adekvata vill man visa att digitaliseringen ständigt förändras och att det därmed är svårt att fastställa en exakt kunskap (Thörnroth Engborg & Eklund, 2018, s.46).

2.1.3 Uppbyggnad

Sfi-undervisningen i Sverige består av fyra olika kurser, A, B, C och D. Kurserna är sedan indelade i tre olika studievägar. Studieväg 1 innehåller kurserna A, B, C och D. Studieväg 1 riktar sig till de eleverna som har en kort studiebakgrund. Studieväg 2 innehåller kurserna B, C och D. Studieväg 2 riktar sig till de elever som har en viss studiebakgrund och som inte behöver samma stöttning som elever inom studieväg 1 (Skolverket, 2018, s.39). Studieväg 3 innehåller kurserna C och D. Studieväg 3 är i första hand till för elever som är vana vid att studera och har en lång studiebakgrund. Det är dock inte bara studiebakgrunden som ligger till grund för vilken studieväg en elev placeras inom utan det ska även ske en kartläggning av eleven utifrån kunskaper inom svenskan och andra förutsättningar (Skolverket, 2018, s.9).

Sfi-verksamheten ska även erbjuda en grundläggande läs- och skrivinläring för de elever som saknar läs- och skriftfärdigheter. Den grundläggande läs- och skrivinläringen riktar sig främst till de elever som studerar i studieväg 1 men kan även erbjudas till elever inom studieväg 2 och 3. Den grundläggande läs- och skrivinläringen är inte något som ska vara en del av kurs A-D utan är något som kan kombineras tillsammans med de övriga kurserna (Skolverket, 2018, s.9). Den grundläggande läs- och skrivinläringen kan också erbjudas på modersmål eller annat språk som eleven behärskar om det behövs och finns möjlighet (Skolverket, 2018, s.39).

2.2 Tidigare forskning

Forskningsläget inom sfi är begränsat och det finns mycket som fortfarande behöver belysas och undersökas. Det är något som Berit Lundgren, Jenny Rosén och Anette Jahnke konstaterar i sin rapport *15 års forskning om sfi – en överblick* (2017). I rapporten går författarna igenom forskningsläget för sfi och vilka behov de ser att det finns av forskning. Rapporten delas upp i sex olika teman där författarna går igenom forskningsläget för åren 2002-2016. De teman som författarna använder är : Utbildningens ramar – organisation och styrning, Identitet och erfarenhet, Att lära i skola och vardagsliv, Att lära sig svenska i skola och arbetsliv, sfi-klassrummets didaktik samt Projekt och pågående forskning. Resultatet i rapporten visar att forskningen i större grad har varit inriktad på eleverna och att det är en brist på forskning rörande lärare, hur undervisningen bedrivs och vilka läromedel som används i undervisningen. Rapporten visar också att det har bedrivits mest forskning om elever med kort utbildningsbakgrund men att det behövs mer forskning om elever med såväl kort som lång utbildningsbakgrund. Författarna skriver även att det behövs mer forskning över innehållet i undervisningen, vilka hjälpmedel eleverna använder och utvecklingen av elever inom sfi (Lundgren, Rosén & Jahnke 2017). Rapporten har som syfte att vara en forskningsöversikt för forskning som berör sfi. Genom att författarna har utgått från den aktuella forskning som finns om sfi och redogjort för den visar författarna på en hög reliabilitet. Författarna beskriver även de områden där det behövs mer forskning och visar på det sättet validitet kopplat till syftet.

Författarnas erfarenheter inom forskningen och rapportens slutsatser gör att den bedöms som trovärdig.

Åsa Wedin, Jenny Rosén och Samira Hennius har bedrivit ett forskningsprojekt där de har studerat elever inom studieväg 1 på B och C nivå på sfi. Syftet med forskningen är att synliggöra språkutvecklande situationer där digitala verktyg används. De använde sig av en transspråkande teori, vilket innebär att eleverna inte begränsas till bara svenska utan att alla språkliga resurser som de har kan användas, i undersökningen. Studien bygger på observationer och intervjuer av lärare och elever. Eleverna och lärarna i studien använder sig av bloggar där eleverna ska producera materialet som publiceras. Studien följer hur arbetet går till när eleverna tillsammans skapar inläggen till bloggarna. Författarna konstaterar i studien att det är viktigt att undervisningen bygger på autentiska situationer och att interaktionen mellan eleverna också blir autentiska, att den kan kopplas till det samhälleliga och vardagslivet. Detta skapas genom att eleverna i det här fallet använder sig av bloggen och att eleverna tillsammans skapar det som publiceras (Wedin, Rosén & Hennius, 2018). Genom att författarna har undersökt flera grupper under forskningsprojektet gör det att resultatet blir reliabelt. Forskningsprojektet har också använt sig av triangulering i metoden, vilket innebär att de har använt sig av flera metoder i undersökningen, vilket gör att resultatet kan anses som trovärdigt.

Qarin Franker har i en forskningsrapport undersökt hur lärare inom alfabeteringen använder bilder i undervisningen. Franker kommer fram till att bilder är vanligt inom alfabetiseringen och något som lärare ofta använder för att få eleverna att förstå. Studien visar att lärarna ofta använder autentiska bilder för att bilderna inte ska bli för barnsliga och vuxenperspektivet som ska finnas inom sfi glöms bort. Franker visar dock att det även är vanligt att lärare använder förenklade bilder i undervisningen och att detta hämmar den kognitiva och kreativa förmågan hos eleven. Franker menar även att eleverna påverkas av att de får bilder på för låg kognitiv nivå och att de kan känna att de inte kan något eller är mindre värda (Franker, 2007). Frankers forskning bygger på en enkätstudie där hon har tolkat svaren från sfi-lärare. Eftersom en enkätstudie innebär att forskaren tolkar yttrandet från svarande kan reliabiliteten bli låg. Frankers erfarenheter inom forskningsområdet samt hur hon har förhållit sig till yttrandena gör att studien anses tillförlitlig.

Utifrån den tidigare forskning blir det tydligt att det saknas forskning om hur lärare anser att de arbetar inom sfi och den grundläggande läs- och skrivinläringen. Det behövs även mer forskning om digitala hjälpmedel och hur lärare anser att detta används i undervisningen samt hur det påverkar inläringen.

2.3 Grundläggande läs- och skrivinläring

Sfi ska som tidigare skrivits erbjuda en grundläggande läs- och skrivundervisning för de elever som behöver sådan undervisning. Den grundläggande läs- och skrivundervisningen gynnas om den kan kombineras med ett språk som eleven redan behärskar. Elever som studerar på sfi behärskar ofta fler än ett språk sedan tidigare och det är något som lärare kan dra nytta av vid den grundläggande läs- och skrivinläringen (Skolverket, 2016, s.27).

Fyra centrala begrepp som används när det gäller den grundläggande läs- och skrivinläringen är avkodning, meningsskapande, textanvändning och kritiskt användande. Begreppen kommer från Alan Luke och Peter Freebodys modell och beskriver olika färdigheter som är viktiga inom litteraciteten (Skolverket, 2016, s.28). Avkodningen är central för att tolka tecken och skrift till ljud. Avkodning innebär dock inte att det ger en förståelse av vad som avkodats utan att alla färdigheterna behövs för att en elev ska utveckla sitt läs- och skriftspråk (Skolverket, 2016, s.28-29).

Det finns idag två olika metoder som man använder i den grundläggande läs- och skrivinläringen. Det är syntetisk och analytisk läsmetod. Den syntetiska läsmetoden är den

som har använts mest i Sverige. Metoden innebär att man fokuserar på avkodning av de enskilda ljuden (Franker, 2014, s.775). Metoden bygger då på att eleven först lär sig ljudet för att sedan kunna koppla det till rätt tecken. När eleven sedan gjort den kopplingen kan det ljudas ihop till hela ord. Denna metod stärker formen och strukturen i ord och tecken men behöver inte öka själva förståelsen. Det finns en risk att eleven skapar ett språk som blir för styrt av det den använder i skolan istället för i vardagen (Franker, 2019, s.21).

Den analytiska metoden kom att bli populär från 1970-talet och framåt. Till skillnad från den syntetiska metoden bygger den analytiska metoden på att man utgår från helheten, ett ord eller en mening, och sedan bryter ner det i mindre delar (Franker, 2014, s.775). Metoden kallas även för läsning på talets grund och bygger ofta på elevernas engagemang. Läraren kan tillsammans med eleverna hitta en mening eller fras som eleverna behöver kunna och utgår från den. Den analytiska metoden skapar ett mer socialt lärande och fokus ligger på funktionen istället för formen (Franker, 2019, s.21-22).

När det kommer till den grundläggande läs- och skrivinläringen är det även viktigt för lärarna att när de arbetar med vuxna människor behöver det finnas ett vuxenperspektiv. Vuxna har ofta en högre kognitiv förståelse än unga och har därmed ett annat behov i vad de behöver lära sig. Vuxna elever har även egna erfarenheter och kunskaper som det är viktigt att läraren använder sig av i den grundläggande läs- och skrivinläringen för att knyta an till eleverna (Skolverket, 2016, s.26-27).

2.4 Digitala hjälpmedel

Digitala verktyg eller digitala hjälpmedel är idag en viktig del inom sfi. De digitala hjälpmedlen finns som ett stöd och är ett viktigt verktyg för att eleverna ska utveckla en digital kompetens. Hülya Basaran skriver i Skolverkets publikation *Digitala verktyg andraspråkutveckling hos vuxna* (2019) att det finns tre fördelar med att använda sig av digitala hjälpmedel i andraspråkutvecklingen för elever inom sfi. Fördelarna menar hon finns i individualiseringen, återkoppling och flerspråkighet (Basaran, Skolverket, 2019, s.3).

Individualiseringen innebär att läraren kan anpassa undervisningen utifrån eleverna och få en mer flexibilitet i undervisningen. De digitala hjälpmedlen gör även att eleverna kan fortsätta sina studier hemma. Läraren ska dock inte lämna eleven helt ensam med det digitala utan ska alltid finnas närvarande för att kunna ge stöd i språkutvecklingen (Basaran, Skolverket, 2019, s.3).

Med återkopplingen ser Basaran fördelen med att eleverna kan få direkt respons på om eleven har svarat rätt eller inte. Detta kan stärka eleven i utvecklandet av språket. Precis som med fördelen med individualisering kan inte den direkta responsen ersätta läraren utan läraren behöver fortfarande finnas för att kunna visa språkutvecklingen som eleven gör (Basaran, Skolverket, 2019, s.4).

Med flerspråkighet menar Basaran att eleven kan använda digitala hjälpmedel för att använda modersmålet eller andra språk som eleven behärskar när det kommer till inläringen av det nya språket (Basaran, Skolverket, 2019, s.4).

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur lärare inom alfabetisering anser att de använder digitala hjälpmedel vid litteracitetsinläringen samt hur de anser att digitala hjälpmedel påverkar inläringen.

Mina frågeställningar för att besvara syftet är:

- Hur anser lärarna att de arbetar med digitala hjälpmedel
- Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel har förändrat hur de arbetar med litteracitetsinläring i klassrummet?
- Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel påverkar elevernas inläring?

4. Teori

Den här studien utgår utifrån Lev Vygotskij och hans teorier om sociokulturellt lärande. Roger Säljö beskriver det sociokulturella lärandet som lärande som sker i relation mellan individer. Lärandet är inte något som bara uppstår utan det skapas mellan människor (Säljö, 2000).

4.1 Vygotskij

För Vygotskij är begreppen verktyg och redskap viktiga när det kommer till inläringen. Säljö förklarar begreppen med att det är de redskap som människan använder för att förstå och agera i sin omvärld. Verktygen kan vara av fysisk karaktär men också av tankebaserad eller språklig karaktär (Säljö, 2000, s.20). När människan använder sig av redskapen används begreppet mediering inom det sociokulturella perspektivet. Det betyder att när en person använder en hammare medierar hen det fysiska redskapet för att interagera med omvärlden (Säljö, 2015, s.91-92).

Medieringen sker även vid användning av intellektuella redskap och kan då ses som till exempel begrepp och symboler. Säljö förklarar att Vygotskij menar att det inte är meningen att skilja på de olika redskapen utan att de hela tiden samspelar. När en människa ska skriva en text använder den språkliga symboler i bokstäverna men skrivandet sker med hjälp av fysiska redskap så som pennan. På detta sätt medierar människan med hjälp av redskapen (Säljö, 2015, s.91-93).

Det viktigaste redskapet för Vygotskij är språket. Med språket kan människan beskriva och analysera omvärlden med en stor variation samtidigt som det skapas en förståelse. Språket medierar mellan människor och skapar en kommunikation och ett sätt att förstå och tolka omvärlden. Säljö beskriver också att det är genom språklig kommunikation av kunskaper och erfarenheter som lärande förmedlas (Säljö, 2015, s.93-97).

Språket blir även ett viktigt redskap när det kommer till inläringen av nya språk. Vygotskij menar att modersmålet är viktigt redskap för att lära sig ett andraspråk. Vygotskij menar även att andraspråksinläraren använder sig av sitt modersmål som stöd för att hitta betydelser av nya ord när det kommer till inläringen av målspråket (Vygotskij, 1999, s.273-274).

En viktig del för Vygotskij när det kommer till lärandet är teorin om den proximala utvecklingszonen. Vygotskij menar att den proximala utvecklingszonen är den zon som ligger mellan den kognitiva kunskap som en elev besitter nu och den nivå som en person klarar av med hjälp av stöttning (Vygotskij, 1978, s.85-86). Vygotskij menar att man kan se vilken nivå ett barn befinner sig i när det gäller utvecklingen i vad det klarar av att göra på egen hand. Om barnet däremot får hjälp och stöd kan det klara av olika problem och uppgifter som ligger över den grundläggande nivån. Det är då skillnaden mellan dessa nivåer som bildar den proximala utvecklingszonen (Vygotskij, 1978, s.85-86).

Det betyder att lärare behöver anpassa undervisning och lärande så att det ligger över elevers nuvarande utvecklingsnivå men som eleverna kan klara av så länge som de får det stöd som de behöver för att nå nästa nivå. Det är inte givande att elever utsätts för utvecklingsnivåer som ligger över deras egen nivå om det inte finns en möjlighet att nå nivån. Det blir därför viktigt för läraren att veta vilken nivå som eleven ligger på och vilken som är elevens proximala

utvecklingszon för att på det sättet hitta rätt stöd samt hjälpa eleven i sitt lärande (Vygotskij,1978 s.85-91).

4.2 Språkutvecklande arbetssätt

Forskaren i andraspråksinläring Pauline Gibbons utgår från Vygotskijs proximala utvecklingszon när hon redogör för sina tankar angående att arbeta språkutvecklande. Gibbons idéer bygger på att eleven utvecklar språket när undervisningen har hög kognitiv nivå samt hög nivå av stöttning (Gibbons, 2016, s.30-34). För att tydliggöra detta har Gibbons satt in den proximala utvecklingszonen i Luciano Marianis fyrfältsdiagram. Det bildas då fyra olika zoner beroende på graden av stöttning och kognitiv utmaning. Trygghetszonen med hög stöttning och låg kognitiv utmaning. Lärande-/utvecklingszonen med hög stöttning och hög kognitiv utmaning. Frustrationszonen med låg stöttning och låg kognitiv utmaning. Och slutligen utträkningszonen med låg stöttning och låg kognitiv utmaning. Gibbons menar då att det är i zonen för lärande och utveckling som eleven ska befinna sig i och som likställs med den proximala utvecklingszonen (Gibbons, 2016, s.33-34).

När det kommer till andraspråks elever och framför allt vuxna andraspråks elever är det viktigt att synen på eleverna är att de är vuxna och att istället för att förenkla undervisning och uppgifter ska läraren ha höga förväntningar samtidigt som det ges den stöttning som eleverna behöver för att kunna klara uppgifterna (Gibbons, 2016, s.33).

Gibbons menar att för att undervisningen ska göra detta på ett effektivt sätt ska undervisningen knyta an till eleven. Det stöd som en vuxen elev behöver kan skilja sig åt från det som ett barn behöver. Därför ska läraren ta till vara på elevens förkunskaper och intressen när det kommer till planering av undervisning och vilken typ av stöd som kan behövas. Elevernas motivation och inläring ökar när eleven får studera relevant och användbart språk. Gibbons beskriver att när man tar tillvara på elevens intressen och sätter in det i en kontext kan man arbeta utifrån ett språkutvecklande arbetssätt. Det betyder att det inte bara är språket eleven tränar på utan innehållet kopplas till samhället eller andra relevanta ämnesområden som eleverna behöver för att klara sig utanför skolan (Gibbons, 2016, s.217-220).

Samtidigt som ämnesområden blir ett stöd för eleverna där de kan använda sina förkunskaper är det även viktigt med fortsatt stöd i andra former. Enligt Gibbons kan stöttningen se ut på många olika sätt beroende på situation. När det gäller till exempel elever i alfabetiseringsfasen är det viktigt att använda sig av ord som eleverna redan förstår och vet till vilket sammanhang orden hör. Läraren behöver därför gå igenom nya ord, som eleven sedan ska arbeta med, tillsammans med eleven. Det är viktigt för att eleven inte ska behöva utsättas för ord som är helt nya och obekanta för eleven. När orden sedan har introducerats för eleven, kan eleven själv arbeta med orden och deras tillhörande ljud (Gibbons, 2016, s.186-187).

Gibbons lyfter även fram grupparbetet som ett sätt för stöttning i undervisningen och lärandet. Eleverna kan då dra nytta av varandras kunskaper och arbeta tillsammans för att utveckla språket. Den lilla gruppen kan även vara ett sätt för eleven att få tillfälle att ta för sig vilket eleven kanske inte gör i den stora klassrumsguppen. Det är därför viktigt för läraren att förstå att stöttningen inte bara behöver vara i form av läraren utan kan vara olika redskap som finns i klassrummet (Gibbons, 2016 s.67-79).

4.3 Digitalt infödda och digitala immigranter

Digitalt infödda och digitala immigranter är två uttryck som myntades av Marc Prensky i en artikel 2001. Han använder uttrycken för att beskriva skillnaden på människor som växt upp under digitaliseringen, digitalt infödda, och därmed lärt sig använda tekniken under sin uppväxt, och de som har behövt lära sig det digitala användandet i vuxen ålder, digitala immigranter (Prensky, 2001).

Prensky tog fram dessa begrepp för att beskriva den skillnad i förkunskaper angående det digitala användandet och hur detta påverkade elever och lärare i skolan. Prensky menar att lärare som tillhör gruppen digitala immigranter behöver anpassa sin undervisning för att fortsätta intressera eleverna och nå eleverna med undervisningen. För Prensky blir det centralt att den digitala världen är något som kommer att vara kvar och därmed måste den digitala immigranten acceptera det och anpassa sig (Prensky, 2001).

Patrica Diaz går vidare med Prenskys begrepp och beskriver de olika gruppernas styrkor. Diaz resonerar att det går att använda digitalt vana och digitalt ovana istället men väljer att behålla Prenskys begrepp då de visar en generationsskillnad (Diaz, 2012, s.83-89).

Diaz beskriver att den främsta fördelen för de digitalt infödda är att de är vana vid att använda de digitala verktygen. Det är oftast inga problem för de digitalt infödda att starta och hitta på datorer, mobiler och lärplattor. De digitalt infödda är även vana vid att använda internet och hur de ska navigera där. Det uppstår inte ett problem i hur de ska gå vidare om det inte kommer en lösning direkt. För de digitalt infödda finns det inte heller något problem med alla nya tekniska begrepp utan det är något som den digitalt infödde bär med sig. Diaz beskriver även att den digitalt infödde har en *trial and error*-vana. Det betyder att den digitalt infödde prövar sig fram för att lära sig hur det digitala hjälpmedlet fungerar. Det finns en nyfikenhet för att hitta svaret och ofta behövs inte någon manual (Diaz, 2012, s.86-88).

Den digitala immigrantens styrka ligger i att de har en annan grundkunskap om samhället och information. Den digitala immigrantens största fördel är att den kan göra kopplingar till hur det var innan det digitala samhället och på det viset kan den digitala immigranten analysera omvärlden. Den digitala immigrantens digitala ovana har även gjort att den har mer erfarenhet av att läsa sig till information och har en större förståelse för till exempel manualer (Diaz, 2012, s.88-89).

Diaz menar att även om det råder skillnader mellan generationerna ska detta inte uppfattas som ett hinder utan det är viktigt att generationerna tar lärdom av varandra. Lärdomen behövs för att man ska utvecklas och det är därför viktigt att man är öppen och nyfiken på ny kunskap (Diaz, 2012, s.89).

4.4 Den nya teknikens tre faser

Den svenska forskaren Elza Dunkels har utifrån Prenskys begrepp tagit fram en modell i tre olika stadier angående hur personer tar till sig ny teknik och hur detta kan förklara skillnaden hos de digitalt infödda och de digitala immigranterna.

Det första stadiet kan beskrivas som en skepsis mot ny teknik. I detta stadie uppfattas ofta tekniken som svår, dyr och otillgänglig. Dunkels beskriver två grupper i detta stadie, de tidiga anammarna och den stora massan. Med de tidiga anammarna menar Dunkels de personer som snabbt tar till sig av tekniken och ofta har ett stort intresse. De tidiga anammarna tar även snabbt till sig av nya uttryck som då kan utesluta den stora massan från tekniken. Den stora massan brukar ofta vara skeptiska till den nya tekniken och ser bara problem. Dunkels anser även att de som bara ser nackdelar ofta blandar ihop tekniken med innehållet, som exempel ger hon videovåldsdebatten på 1970- och 80-talet där våldsfilmerna blev förknippade med den nya videotekniken även fast våldsfilmerna inte var något nytt fenomen (Dunkels, 2012, s.25-26).

Nästa stadie benämner Dunkels som tillvänjning. I det här stadiet har den stora massan tagit till sig den nya tekniken och kan nu ses som användare. Det råder även en förståelse för att tekniken och innehållet inte är samma sak och att det finns fördelar med den nya tekniken. Under detta stadie finns det visserligen vissa missuppfattningar om den nya tekniken då den ännu inte blivit en del av vardagen och den stora massan måste utveckla sitt användande och kunnande. Ofta sker detta genom råd som ges av experter (Dunkels, 2012, s.26-27).

Det tredje och sista stadiet kallar Dunkels för vardagsteknik. Nu är tekniken så pass utbredd att den inte ses som teknik. Det är användningen som är det väsentliga och alla kan diskutera och använda tekniken. Dunkels beskriver att de digitalt infödda har gått direkt in i detta stadie när det gäller den digitala tekniken medan de digitala immigranterna har behövt ta sig igenom stadie ett och två för att nå till det tredje stadiet (Dunkels, 2012, s.27).

Dunkels diskuterar även begreppet sena anammare. När de tidiga anammarna snabbt tar till sig den nya tekniken och ser alla möjliga fördelar är de sena anammarna mer skeptiska. Sena anammare kan ofta tycka att ny teknik är onödig och att det behöver finnas tydliga fördelar med tekniken för att den ska komma att accepteras. För sena anammare är utveckling inte något som sker snabbt utan under en längre process (Dunkels, 2012, s.28-29).

5. Metod

I följande avsnitt kommer jag redogöra för metoden för datainsamlingen samt hur den har bearbetats och analyserats. Jag kommer också att föra resonemang angående de forskningsetiska principerna.

5.1 Metodval

Denna uppsats bygger på en kvalitativ metodinsamling där intervjuer med låg struktur och hög grad av standardisering kommer att stå till grund för datainsamlingen. På grund av coronapandemin som rådde under studien var observationer inte ett alternativ eftersom all undervisning på sfi genomfördes via distansstudier.

5.1.1 Intervjuer

Genom att använda mig av intervjuer i denna undersökning får jag reda på informanternas egna åsikter och erfarenheter angående digitala hjälpmedel och hur dessa påverkar elevernas inläring (Kvale & Brinkmann, 2009, s.17).

Intervjuerna är gjorda med en hög grad av standardisering i frågorna men med en relativt låg struktur. Den höga graden av standardisering beror på att jag utgår från samma frågor till alla informanterna medan den låga strukturen behövs för att informanterna ska kunna svara någorlunda öppet på mina intervjufrågor (Patel & Davidsson, 2011, s.76). Genom att jag har samma frågor till alla informanterna men den låga strukturen gör det att jag kan individanpassa följdfrågor men också ta frågorna i den ordning som är lämpligast för själva intervjun. Följdfrågorna kan användas för att kunna ge mer förståelse och ge ett mer fördjupat svar från informanten (Stukat, 2011, s.44).

Efter att intervjun är genomförd transkriberar jag intervjuerna. För att registrera intervjun använde jag mig av en ljudinspelare för att sedan föra över dessa till en dator för transkribering (Kvale & Brinkmann, 2009, s.194). Transkriberingen av intervjuerna kommer att vara skriftspråksanpassad. Detta eftersom intervjuerna ska fungera som citat i texten (Kvale & Brinkmann, 2009, s.197). Det innebär också att visst talspråk har redigerats bort för att citaten ska flyta i texten men i enlighet med Bryman är det gjort utan att innebörden har förändrats (Bryman, 2018, s.581). Eftersom jag inte gör någon språklig analys av intervjusvaren utan är ute efter att göra en meningsanalys använder jag inte några särskilda anmärkningar eller symboler i transkriberingen (Kvale & Brinkmann, 2009, s.199).

5.1.2 Genomförande

Intervjuerna kom att genomföras både på lärarnas arbetsplats samt över Microsoft Teams. De intervjuer som genomfördes på arbetsplatsen gjordes i enskilt rum där intervjuerna kunde genomföras utan störningsmoment. Intervjuerna spelades in av ljudinspelare för att jag skulle kunna fokusera på intervjun för att sedan transkribera.

Intervjun som genomfördes över Teams genomfördes via internet på grund av distans till intervjupersonen samt att den gjordes under tiden för hemarbete på grund av covid-19. Intervjun genomfördes med kamera för att få en personlig känsla och spelades samtidigt in för att sedan transkriberas. Intervjuerna genomfördes utifrån en frågelista (se. Bilaga 2), som informanterna fått ta del av innan för att förbereda sig.

Alla intervjuer genomfördes med god samarbetsvilja och tog mellan 15 och 60 minuter att genomföra, att det är en tidsskillnad vid intervjutillfällena är inte något som behöver vara ett problem enligt Bryman då det är vanligt förekommande vid kvalitativa intervjuer (Bryman, 2018, s.578).

5.2 Urval

För att kunna genomföra denna undersökning utifrån syftet och frågeställningarna kontaktade jag två skolor där jag vet att man arbetar med digitala hjälpmedel från alfabetisering till kurs D. Den första skolan har flera grupper och lärare inom studieväg 1 som gjorde det lämpligt att genomföra undersökningen där. Detta medförde att jag intervjuade de tre huvudlärarna för alfabetiseringen och kurs A på skola 1. På skola 2 kom jag att genomföra en intervju men lärare som arbetar inom studieväg 1.

5.2.1 Informanter

Lärarna som har intervjuats arbetar på två olika sfi-skolor och är aktiva inom alfabetisering och kurs A.

Lärare 1 har arbetat på sfi-skolan i 8 månader. Läraren är utbildad inom religionsvetenskap och är inte en legitimerad lärare. Läraren studerar för tillfället kurser inom SVA. Läraren har under de 8 månaderna som hen varit anställd främst arbetat inom alfabetiseringen på skolan.

Lärare 2 har arbetat på samma skola i 4 år. Hen har studerat till lärare inom svenska och SO för årskurs 1-7 men har inte slutfört utbildningen. Hen studerar för tillfället inom VAL för att komplettera sin utbildning. Läraren har också studerat svenska som andra språk på högskola. Läraren arbetar för tillfället i en grupp på kurs A men har tidigare arbetat även i alfabetisering och kurs B och C.

Lärare 3 är utbildad till lärare inom grundskolans tidigare år och är legitimerad lärare. Hen är behörig inom SVA och har även studerat specialpedagogik. Läraren har arbetat på sin nuvarande arbetsplats i 5 år men har också arbetat 3 år vid en annan skola inom sfi. Läraren arbetar för tillfället främst i en grupp på kurs A men arbetar också i alfabetiseringsgrupp. Tidigare har hen även undervisat i kurs B och C men har alltid varit involverad i alfabetiseringen.

Lärare 4 är utbildad till lärare inom grundskolan och är legitimerad lärare. Hen arbetar vid en annan skola än övriga tre. Hen har arbetat på skolan i 7 år och har under hela den tiden arbetat inom alfabetisering.

5.3 Analys och tolkning

I denna undersökning har jag samlat in data i form av intervjuer och för att kunna redovisa detta har jag analyserat materialet. När jag har analyserat intervjuerna har jag använt mig av en kvalitativ analysmetod. Jag har använt mig av vad Kvale och Brinkmann kallar för meningskoncentrering. Det innebär att jag har sammanfattat innebörden av intervjupersonernas yttranden utan att det blir en kvantitativ mängd (Kvale, Brinkmann, 2009, s.221). Yttrandena har vidare analyserats med hjälp av kodning, detta för att få en tydlig överblick över olika teman som förekommer i materialet (Bryman, 2018, s.698). Genom kodning kunde jag kategorisera yttrandena från intervjuerna genom återkommande begrepp. Genom att studera koderna och koppla koderna till de olika teorierna som jag utgår ifrån kunde jag då tematisera koderna och yttrandena. De teman som jag upptäckte i analysen är kopplade till de olika frågeställningar som jag har använt mig av i uppsatsen. Utifrån de olika temana har resultatet sedan analyserats utifrån teorin.

5.4 Etiska överväganden

Genomförandet av undersökningen som ligger till grund för denna uppsats har gjorts i enlighet med Vetenskapsrådet publikation God forskningssed (2017). Dessutom är undersökning genomförd utifrån de riktlinjer som Högskolan Dalarnas etiska råd tagit fram.

Alla deltagarna har tagit del av ett informationsbrev inför intervjuerna. De intervjuade informanterna benämns som intervjuperson 1-4 för att bli anonyma. Deltagarna var också medvetna om att det var frivilligt att delta och att de kunde avbryta sin medverkan.

Alla uppgifter som samlats in är enbart insamlade för detta arbete och kommer inte att delas. Alla konfidentiella uppgifter kommer även att bevaras säkert. Inspelning av intervjuerna förvaras på dator med lösenordsskydd.

5.5 Validitet och reliabilitet

Kvalitén på en undersökning mäts ofta i termer av reliabilitet och validitet. Reliabilitet innebär att resultatet går att upprepas medan validitet visar att man har undersökt det som var syftet (Alvehus, 2013, s.122). Dessa begrepp kan dock bli problematiska vid kvalitativa studier och framför allt om studierna sker genom intervjuer då det kan vara svårt att få fram samma intervjuresultat med olika intervjuare (Alvehus, 2013, s.122-123). Genom att intervjuerna spelas in och transkriberas kan man göra en kvantifierad reliabilitetskontroll. Resultaten kan dock skiljas åt eftersom det blir en personlig tolkning (Kvale, Brinkmann, 2009, s.200-201). Vad gäller validiteten menar Kvale och Brinkmann att det i en kvalitativ studie är något som genomsyrar hela processen. Det är därför viktigt att forskaren hela tiden ställer sig kritisk till sitt arbete och ifrågasätter sanningen i det insamlade materialet och tolkar resultatet utifrån teorin. Forskaren behöver också ständigt kontrollera forskningsprocessen (Kvale, Brinkmann, 2009, s.266-268). Genom att jag har gjort detta under arbetets gång blir resultatet trovärdigt.

Resultatet som jag fått går inte att generalisera på hela lärarkåren eftersom jag bara har intervjuat fyra lärare. Därför går det inte säga att resultatet är generaliserbart. Däremot blir validiteten stark eftersom det är just de här fyra lärarnas verklighet som resultatet bygger på. Undersökning hade kunnat få en högre reliabilitet med både intervjuer och observationer eftersom jag själv hade kunnat observera det som lärarna beskriver och bildat min egen uppfattning utifrån observationerna.

6. Resultat och analys

Nedan presenteras det resultat som har analyserats utifrån de fyra intervjuer som har genomförts under studien. Intervjuerna gjordes utifrån en intervjuguide och har sedan analyserats med hjälp av meningskoncentration. Detta har sedan kategoriserats utifrån studiens frågeställningar. Studiens frågeställningar är:

- Hur anser lärarna att de arbetar med digitala hjälpmedel
- Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel har förändrat hur de arbetar med litteracitetsinläring i klassrummet?
- Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel påverkar elevernas inläring?

6.1 Lärarnas arbetssätt med digitala hjälpmedel (frågeställning 1)

Lärarna beskriver att digitala hjälpmedel är något som de alla använder sig av i undervisningen. Det finns många likheter i hur lärarna använder sig av hjälpmedlen i undervisningen men det finns även skillnader. Det gäller framförallt vilka hjälpmedel som lärarna använder sig av. Lärarna beskriver även att det finns både fördelar med att använda digitala hjälpmedel men också att det finns vissa svårigheter. Kapitlet nedan är uppdelat i tre olika delar. Den första delen redogör för vilka digitala hjälpmedel som lärarna använder och hur lärarna använder hjälpmedlen i undervisningen. Den andra delen redogör för vilka svårigheter som lärarna anser att det finns med att använda digitala hjälpmedel i undervisningen. Den tredje delen redogör sedan för vilka fördelar lärarna anser att det finns med att arbeta med digitala hjälpmedel.

6.1.1 Lärarnas användning av digitala hjälpmedel

Lärplattor

För lärarna är lärplattor en central del i de digitala hjälpmedlen och hur lärare och elever arbetar med litteracitetsinläringen. Lärarna påpekar dock att det inte bara är språkinläring som eleverna tränar på med hjälp av lärplattorna utan mycket tid går åt till att göra eleverna vana med att använda det digitala hjälpmedlet. Eftersom många av eleverna saknar studiebakgrund saknar eleverna även tekniker för hur de kan studera. Därför blir det viktigt enligt lärarna att eleverna får träna på det samtidigt som eleverna får stöttning av läraren. Eleverna stämmer in i det som Prensky beskriver som digitala immigranter och saknar även en digital kompetens (Prensky, 2001). Att använda lärplattan är ett sätt för läraren att stötta eleven att nå den digitala kompetens som krävs i dagens samhälle.

Det finns många delar varför man använder digitala hjälpmedel. Det kan bara vara att de får bli bekant med sitt verktyg, att de vågar använda dator och internet, och sin telefon. ... Jag vill att de vågar använda det. Trycka på knapparna och så här. Så det är en del att de bara får sitta och fippla med grejerna (Intervjuperson 4).

Här måste vi också vara en förebild för att visa hur man kan använda verktygen för att klara sig i vardagen. För vi får jobba jättemycket med att till att börja med att bara lära känna verktyget. Funktioner, hur man höjer, hur man sänker, hur man startar den, hur man laddar den. Redan där är det [svårt] för vissa, de som har telefoner har kommit lite längre, men det är väldigt grundläggande färdigheter som vi börjar med (Intervjuperson 3).

Ipads hjälper med studieteknik, eftersom de inte har någon studieteknik och med Ipads får de (Intervjuperson 2).

Lärplattorna blir därför en bas i det lärarna gör med eleverna. När eleverna sedan har blivit vana med att använda lärplattor i undervisningen kan läraren sedan introducera delarna för språkinläringen också.

Blogg

I skola A använder sig alla lärare av bloggar som ett digitalt hjälpmedel. Detta är något som lärarna berättar genomsyrar hela verksamheten från alfabetisering till kurs D. Arbetet på bloggarna skiljer sig åt beroende på inom vilken kurs läraren arbetar. Lärarna på kurs A kan lägga ut mer avancerade uppgifter på sina bloggar som eleverna ska arbeta med medan lärarna på alfabetiseringen använder sig av mer grundläggande övningar. Att lärarna anpassar innehållet på bloggarna utifrån grupperna visar att lärarna är medvetna om gruppernas olika proximala utvecklingszoner och att läraren då ger eleverna uppgifter utifrån den. De är precis så som Vygotskij förespråkar att lärare ska arbeta med den proximala utvecklingszonen (Vygotskij, 1978, s.85-91).

Men i kurs A sen då kan man jobba med färdiga, korta texter som man har lagt ut på bloggen. Här ser man en ganska stor utveckling från vad de börjar, med bokstäver och korta ord och sammanljudningar till en kort text där de förstår texten och innehållet. Det ett väldigt stort spann (Intervjuperson 3).

Lärarna beskriver även bloggen som en kanal där läraren kan kommunicera med eleven och att det inte bara är för undervisningen. Lärarna kan på det viset nå elever både med uppgifter för lektionen som de ska ha att det blir ett flippat klassrum, vilket innebär att läraren förbereder eleverna genom att lägga ut en film på bloggen så att eleven kan träna hemma innan lektionen (Diaz, 2012, s.248), men också att viktig information som till exempel studiedagar kan nå eleverna. Det är därför också viktigt för lärarna att bloggen är något som eleverna är vana vid att använda så att eleverna vet att det är där de ska titta. Bloggen fyller en social roll samtidigt som den blir ett digitalt hjälpmedel. Läraren kan kommunicera med eleven på distans och på så vis skapa ett lärande och kunskapsutbyte. Säljö beskriver även att det är just genom kommunikationen som lärande sker (Säljö, 2015, s.93-97).

Alla grupper/klasser här har en egen blogg där läraren skriver. Där kan man lägga upp filmer vi tittar på i klassrummet, information. Man kan också ... lägga upp läxor, diktamen brukar vi skriva på bloggen så de har. Det är en kommunikationskanal kan man säga där jag skriver informationen som eleverna kan behöva (Intervjuperson 2)

Eleverna kan använda sig av bloggarna både hemma, för att kunna repetera och lyssna igen eller för att ta del av information, och i klassrummet för att ta del av material för undervisningen. Lärarna försöker hela tiden att anpassa uppgifterna utifrån eleverna och anpassar även tillgängligheten på bloggarna för eleverna. Lärarna har hjälpt alla elever med att skapa en ikon på lärplattornas startsida så att eleven enkelt kan nå bloggen utan att behöva skriva in någon webbadress. Uppgifterna på bloggen kan även variera och det beror på vad det är som lektionen kommer att handla om. Bloggen blir på det viset ett redskap för eleverna att använda utifrån den proximala utvecklingszon som de befinner sig i. Bloggen kan ge eleverna stöttning genom att visa vad de ska studera och även hur eleven ska göra. Precis som Gibbons skriver är det viktigt att eleverna får rätt stöttning i den proximala utvecklingszonen (Gibbons, 2016, s.33-35).

Sen kan jag ha lagt in uppgifter på bloggen utifrån den här alfabetiseringen som de ska göra. Det kan vara att de ska titta på en film om hur man formar bokstaven, eller det kan vara att de får lyssna på ord där bokstaven finns (Intervjuperson 3).

Det framgår även att distansarbete fungerar bra med hjälp av bloggarna som klasserna har. Det beskriver intervjuperson 1 när hen berättar om hur arbetet fungerar när eleverna inte får närvara vid skolan på grund av den coronapandemi som råder vid tillfället för intervjun. Läraren försöker då återskapa det de arbetar med under lektionstid i klassrummet samtidigt som eleverna studerar hemma. Bloggen blir därmed ett viktigt verktyg för det sociala lärandet. När eleverna inte kan studera i klassrummet bidrar bloggen med den språkliga interaktion som Säljö menar behövs för att föra lärandet vidare (Säljö, 2015, s.93-97).

Varje dag lägger jag in en avlyssningskrivning, samma sak som vi brukar göra här på lektionen, så att de känner igen sig. De går in och lyssnar och skriver i sin skrivbok och från de flesta får jag ett litet kort när de har gjort det på WhatsApp. Har faktiskt blivit positivt överraskad över hur alfa har tagit sig an det här med distansundervisningen (Intervjuperson 1).

QR-koder

Intervjuperson 4 beskriver att hen arbetar mycket med QR-koder. De här QR-koderna är sedan kopplade till olika filmer som eleverna kan titta på för att träna på det som läraren har gått igenom under lektionen eller för att kunna träna och repetera hemma. Intervjuperson 4 beskriver att idén med QR-koder är att eleverna ska kunna bygga upp en bank av olika uppgifter som de sedan kan använda när de studerar själva eller i skolan. QR-koder blir ett exempel på hur digitala hjälpmedel kan fungera som ett stöttande redskap. Läraren har förankrat ord och bild hos eleverna vilket Gibbons beskriver är en viktig del för att eleven sedan kan studera själv (Gibbons, 2016, s.186-187). Med hjälp av QR-koderna kan eleven komma åt det läraren anser att eleven behöver träna på hemma.

Om vi pratar om dataord, tangentbord och mus och sådär, pratar jag först om det i klassrummet. Sen får de ett papper med en tydlig bild av det vi pratat om och en QR-kod för jag vill att de ska kunna ta med sig det här hem eller plocka upp det här sen i skolan också. Så vi jobbar mycket med QR-koder (Intervjuperson 4).

Film

Filmer är något som lärarna också använder sig av i läs- och skrivundervisningen. Lärarna beskriver att de använder filmer på olika sätt. Oftast använder lärarna filmer för att läraren vill att eleven ska titta på ett klipp för att lära sig hur ett tecken ska formas, eller hur ett ljud ska låta och att eleven efteråt kan träna på formen eller ljudet. Filmerna kan även vara kopplade till ett visst tema som lärarna arbetar med för stunden och att det i klippet finns viktiga ord. Lärarna beskriver även att film är ett bra verktyg för elever att kunna lyssna och själva träna på att upprepa olika fraser. Att koppla filmerna till olika teman gör att det blir vad Gibbons kallar för en integrerad språkundervisning som ofta kopplas till elevens intressen och behov (Gibbons, 2016, s.217-220). Filmerna blir även ett stöd och verktyg för eleverna att repetera och få feedback i hur ord eller fraser ska låta.

Jag kan vilja att de ska nöta en fras. Då har jag gjort en videofilm till dem så de får lyssna på Youtube istället. För i början när man körde mycket WhatsApp t.ex. Då skickade man mycket film till dem, men det var kasst för de har inte bra telefoner så minnet tog [slut]... då var det bättre att jag gjorde Youtube filmer så kan jag länka till det istället. (Intervjuperson 4)

Appar

Alla lärare beskriver att de använder olika appar i undervisningen. Apparna ser de som ett hjälpmedel och komplement till undervisningen. Lärarna anser att apparna hjälper eleverna att kunna repetera och få mängdträning. Apparna blir också ett sätt för eleverna att ta med sig skolan hem och fortsätta studera där för de elever som får ta med sig sina lärplattor hem.

Lärarna beskriver olika appar som de använder. Flera av apparna är liknande varandra och det handlar om att eleverna ska koppla samman ljud med bokstäver och ord. Det gör lärarna med eleverna så att eleverna kan se ljudsambanden mellan tecknet och det ljud de hör för att sedan kunna skapa ord. Som exempel på appar där detta förekommer beskriver lärarna att de använder Hej Svenska, Hej Kroppen, Läskod och Alfavux

Då har vi *Hej svenska* och *Hej kroppen* som vi jobbar med för att lyssna på ord, läser substantiv, och se och höra tecken och ljudsamband (Intervjuperson 1).

Sen sådana här appar som *Alfavux*, *Läskod*, för att lyssna på ljuden och se teckensambandet, hitta rätt tecken till rätt ljud (Intervjuperson 1).

Lärarna beskriver även andra appar som de använder för att träna litteraciteten hos eleverna. Bland annat använder de en app som heter Skolstil för att träna skrivförmågan hos eleverna. Med Skolstil får lärarna ett verktyg som återger det eleven har skrivit. Lärarna använder appen vid diktamensskrivning men också när eleven ska träna på att kopiera text och då samtidigt för att höra hur det låter när eleven skriver.

Då kan de sitta och träna diktamen på Skolstil och då får de först höra ljuden och sen läser de orden (Intervjuperson 2).

Andra fördelar är också skriva i Skolstil att få lyssna ljud att man får skriva (Intervjuperson 2).

Att apparna har ljud kopplade till tecknen är viktigt för lärarna och är något som återkommer i de olika apparna. Ordens Magi är ytterligare en app som flera av lärarna beskriver att de använder. I Ordens Magi får eleven träna själv på att koppla ihop olika bokstäver för att kunna höra hur ljuden förändras när två eller fler tecken kopplas samman.

Det är en ruta där alfabetet står nertill och trycker de på en bokstav så hoppar den upp ovanför eller vissa måste dra upp den, och när man sätter två bokstäver bredvid varann så sammanljudas ordet (Intervjuperson 3).

De olika apparna som lärarna använder kan ses som att lärarna har hittat vad Säljö beskriver som olika språkliga och intellektuella redskap för eleverna att utveckla sitt språk (Säljö, 2015, s.91-93). Förutsatt att läraren har identifierat elevens proximala utvecklingszon kommer då apparna att fungera som stöttning för eleven när det kommer till språkinläringen. Gibbons menar då att för att lärande ska ske i den proximala utvecklingszonen behöver både stöttningen och den kognitiva utmaningen vara hög (Gibbons, 2016 s.33-35). Eftersom apparna erbjuder olika typer av stöd kan läraren anpassa vilket stöd som passar de olika eleverna på bäst sätt.

En annan app som lärarna arbetar med är Quizlet. I Quizlet tränar eleven upp sin ordförståelse och sitt ordförråd. I appen kan läraren anpassa hur eleven ska träna på orden. Det kan vara att eleven får en bild och att bilden kopplas samman med ett ord eller att ett ord kopplas samman med en förklaring. Orden kan även i Quizlet ljudas så att eleverna kan lyssna på orden. Lärarna beskriver även att Quizlet har en socialinläring där eleverna tillsammans kan tävla mot varandra. Eleverna ska då i grupper tillsammans koppla ihop ord med förklaring eller bild. Det gör att inläringen blir roligare enligt lärarna och synliggör lärandet för eleverna. Att eleverna

får interagera tillsammans är viktigt inom det sociokulturella perspektivet och med hjälp av Quizlet erbjuds eleverna detta. Eleverna kan samarbeta och utbyta erfarenheter med varandra, vilket enligt Säljö är viktigt för att lärande ska ske (Säljö, 2015, s.93-97). Quizlet erbjuder även vad Gibbons beskriver som ett språkutvecklande arbetssätt där eleven arbetar med ett speciellt tema som är relevant för eleven (Gibbons, 2016, s.217-220).

Där finns det också många sätt att träna på ordförståelse och att i Quizlet till exempel träna och för att få en förståelse för ord. Det brukar jag också göra om vi kanske jobbar med något tema. Man kanske jobbar med kläder och då gör en Quizlet med kläder för att just ordförståelsen också ska komma (Intervjuperson 2).

Då kan det vara antingen, text på ena sidan och text på andra sidan, t.ex ”mormor” mammas mamma – mormor ,pappas bror – farbror eller så kan det vara en bild på en hand och så är det text, en hand. (Intervjuperson 3).

Fördelen med att arbeta med apparna anser lärarna vara att eleverna kan arbeta självständigt och att lärarna kan individanpassa vad eleverna ska arbeta med. Även om lärarna arbetar i helgrupp med samma innehåll för alla elever kan läraren med hjälp av appar ge eleverna olika uppgifter beroende på hur långt eleven har kommit i sin språkutveckling eller hur länge eleverna har studerat i gruppen. Att läraren kan nivåanpassa de individuella uppgifterna visar att läraren har uppfattat och identifierat vad Vygotskij beskriver som elevernas olika proximala utvecklingszoner (Vygotskij, 1978, s85-86). Läraren visar även att den har identifierat de olika apparnas styrkor i vad apparna erbjuder eleverna och vilken stöttning eleven behöver. Det räcker inte bara för läraren att den har identifierat elevens proximala utvecklingszon utan läraren behöver även ge eleverna rätt stöd och uppgifter för att eleven ska utveckla sitt språk. Gibbons menar att eleverna behöver hög kognitiv utmaning i den proximala utvecklingszonen samtidigt som stöttningen är hög (Gibbons, 2016, s.33-35).

I gruppen kan jag ha kanske en elev som har gått hos mig i några månader och då kan den siffror och veckodagar. Sen får jag plötsligt en ny elev som inte kan svenska. Så kan jag liksom ge filmer som passar den här eleven, så får hon börja om eller om hon får börja med siffrorna. Men den andra behöver inte göra det längre. Det är ingen av dem som kan läsa hos mig. Så då börjar man med bokstäverna, några kanske behärskar två bokstäver andra kanske behärskar 15. Då har de olika material. Olika appar, några behöver öva på siffrorna, medan några kanske kan öva på klockan, hel och halv. Någon har kommit till kvart i kvart över. Annars hade jag fått öva kvart över med hela gruppen och då hade en lyssnat och det hade varit adekvat men sju stycken förstår kanske inte någonting (Intervjuperson 4).

6.1.2 Svårigheter med att använda digitala hjälpmedel

Ett återkommande tema när det gäller svårigheter med att använda de digitala hjälpmedlen var vissa elevers motvilja till att använda den nya tekniken. Eleverna i Skola A får ta med sig lärplattorna hem för att fortsätta studierna hemma. Lärarna beskriver ändå att det finns elever i de olika grupperna som väljer att inte ta med sig lärplattan hem för att studera utan lämnar kvar lärplattan på skolan. Att eleverna inte tar med sig lärplattorna hem för att studera påverkar även möjligheten för repetitionen som lärarna anser vara viktig. Lärarna beskriver också att det finns elever som helt enkelt inte tycker om att arbeta med digitala hjälpmedel utan istället anser att det finns annat som eleverna borde göra istället. Att vissa elever visar motstånd mot digitala hjälpmedel är normalt om de befinner sig i Dunkels första stadie. Eleverna kan då inte se

fördelen med att använda digitala hjälpmedel utan eleverna vill istället ha traditionell undervisning (Dunkels, 2012, s.25-26).

Det är två av nio som lämnar, vilket ändå är ganska bra resultat. Men det är också de två som jag har svårt att övertyga varför det är bra (Intervjuperson 1).

Sen är de som vanligt folk några tycker det är jättebra, andra tycker inte att det är kul (Intervjuperson 4).

Ytterligare en svårighet anses elevernas studieteknik vara. Det finns en ovana vid att använda lärplattor, även om vissa elever använder telefon till vardags, som gör att det tar lång tid att komma igång med undervisningen. Det kan vara att det tar onödigt lång tid vid uppstart av moment då lärplattor ska användas t.ex. inloggning på wifi. Det kan även vara att eleven inte har laddat batteriet på lärplattan och att den därmed behöver laddas innan eleven kan använda den. De här problemen har lärarna försökt att motverka med hjälp av bildstöd för att underlätta för eleverna. Bildstödet har lärarna gått igenom med eleverna flera gånger för att repetera och visar bilder på vad eleverna ska göra vid varje steg för att minska tiden det tar för eleven att logga in. Ovanan som eleverna visar när det gäller att använda digitala hjälpmedel kan ses som att de fortfarande inte nått det stadie som Dunkels kallar för användare av de digitala hjälpmedlen (Dunkels, 2012, s.26-27). Eftersom eleverna även kan ses som digitala immigranter vilka enligt Diaz saknar vana att använda digitala hjälpmedel (Diaz, 2012, s.88), blir det viktigt för lärarna att få eleverna att bli användare.

Det är väl att det tar tid innan de förstår själva processen, hur den ska gå till. För då kan man ta till exempel bloggen, att förstå alla klick man måste göra innan man har wifi till exempel. Det är ganska lång process för dem och då är det viktigt att man gör det ofta. Att man jobbar med det flera gånger i veckan, att vi ska logga in på wifi (Intervjuperson 2).

Att få eleverna att bli bekväma är något som flera av lärarna dock lyfter fram som det de arbetar med mest för att eleverna ska kunna använda lärplattan i skolundervisningen men också när eleven är hemma. Om eleven blir bekväm och märker att det går enkelt att använda de digitala hjälpmedlen kommer läraren inte behöva lägga lika mycket tid på att hjälpa eleverna med det praktiska som lärarna behöver nu. Ibland finns det hjälp i form av språkstödjare som kan hjälpa eleverna på deras modersmål men den resursen finns inte alltid tillgänglig och då tar det tid för läraren att hjälpa alla elever. Att det underlättar för eleverna att få hjälp på modersmålet och att det blir problem när denna resurs saknas får stöd i Vygotskijs teorier angående modersmålets vikt när det kommer till andraspråksinläring (Vygotskij, 1999, s.273-274). Eftersom flera av eleverna saknar förmåga att läsa blir det i dessa fall ännu viktigare att det stödet då kan erbjudas i interaktion i form av en språkstödjare. När detta saknas uppstår då problem där eleverna i sin ovana vid verktygen inte klarar sig på egen hand.

Den biten, att man inte kan hjälpa alla på samma gång man har inte språkstöd eller någon annan med sig i klassrummet. Då tar det väldigt mycket onödig tid av lektionen (Intervjuperson 3).

Det kräver ingen mindre hjälp av mig att hålla på med digitala hjälpmedel. Det är snarare så att alla behöver stöttning hela tiden, att ta sig runt i appen, att flytta sig mellan appar, att kunna komma in på wifi. De behöver hjälp med det mesta (Intervjuperson 2).

En annan svårighet som lärarna beskriver med att använda digitala hjälpmedel är att eleverna blir trötta. Det påverkar eleverna att vara aktiva med lärplattor en längre tid. Lärarna beskriver

det med att eleverna får ont i ögonen och kan lägga bort lärplattan. Lärarna beskriver att eleverna vid tillfällena när de blir trötta alltid kan använda sig av papper och penna för att träna för att avlasta ögonen. Lärarna menar också att de försöker att inte ha för långa pass där eleverna bara sitter med lärplattan eftersom lärarna vet hur det påverkar eleverna. Att eleverna blir trötta kan ses som att de ännu inte behärskar tekniken och de digitala hjälpmedlen. Det kan även ses som att de hamnar i utträkningszonen. Eleverna hamnar i ett stadie där det inte sker något lärande på grund av att stödet eleverna får inte är tillräckligt samtidigt som uppgifterna inte är tillräckligt utmanande. Dessutom kan det ses som att eleverna befinner sig i frustrationszonen, eftersom eleverna koncentrerar sig för mycket så att de blir trötta. Uppgifterna blir för svåra för eleverna och det räcker inte med stödet eleverna får av de digitala hjälpmedlen utan eleverna behöver få mer stöttning i undervisningen. Precis som Gibbons skriver behöver eleven ha både hög stöttning och hög kognitiv utmaning för att befinna sig i den proximala utvecklingszonen där lärandet sker (Gibbons, 2016, s.33-35).

Man orkar inte sitta och koncentrera sig i tre timmar. Och när du sitter med paddan, du är väldigt själv i din undervisning. Så de blir nog både trötta av att de koncentrerar sig en del, stirrar på skärmen, sitter still, man de blir inget go i det (Intervjuperson 4).

Ett annat perspektiv på svårigheter redogör intervjuperson 4 för och det är tillgången till digitala hjälpmedel. Till skillnad mot de övriga lärarna tillåts inte eleverna att ta med sig lärplattorna hem. Istället får eleverna använda sig av sina egna telefoner och QR-koder. Det blir även ett problem för de elever som inte har en smartphone. I de fallen kan inte eleven få den stöttning som den behöver för att kunna fortsätta studierna hemma och samtidigt ha tillgång till alla resurser. Att det saknas resurser gör att lärarens förmåga till att erbjuda den stöttning som eleven behöver saknas. Utan stöttningen från digitala hjälpmedel blir det då svårare för eleven att befinna sig i den proximala utvecklingszonen och eleven kan då kanske inte fortsätta studierna hemma som den önskar.

Hårdvaran måste finnas. Ju tillgängligare desto bättre. Ibland är det också för eleverna har ingen smartphone. Då kan de inte ta med sig digitaliseringen hem t.ex. men i klassrummet kan jag alltid erbjuda en Ipad. Men det måste finnas (Intervjuperson 4).

Intervjuperson 4 beskriver även att bristen på resurser även påverkar kontakten med eleverna. Intervjuperson 4 arbetade tidigare mycket med WhatsApp för att ha kontakt med elever och dela länkar till eleverna eller uppgifter. Det förändrades på grund av GDPR och att det saknades arbetstelefoner för läraren. Lärarna skulle då använda Microsoft Teams som kontakt med eleverna istället för lärarens privattelefon. Att gå över till ett nytt program var inte aktuellt för lärarna och eleverna i kurs A då det inte är lika tillgängligt för eleverna som WhatsApp är eftersom många elever redan hade vanan av att använda det. Att verktygen och redskapen stoppas av yttre faktorer kan ses som att undervisningen och de yttre faktorerna inte befinner sig i samma stadier i teknikutvecklingen. GDPR blir en begränsning och ett stopp samtidigt som läraren saknar viktiga verktyg i en arbetstelefon. Arbetstelefon kan ses som ett viktigt verktyg för läraren att kunna upprätthålla en interaktion med eleverna och framförallt ett sätt för eleven att kunna kommunicera med läraren. Eftersom kommunikation är en viktig del i språkutvecklingen enligt Säljö, blir bristen på kommunikationen ett hinder i utvecklingen (Säljö, 2015. s.93-97).

GDPR tycker jag är en svårighet. Det gör det lite mindre smidigt.... Man jobbar med sådana saker som fungerar smidigt. Nu kan jag inte jobba med Teams t.ex så vi har ingen bra plattform och prata framåt och

tillbaka med varandra. Det tyckte jag var väldigt tråkigt (Intervjuperson 4).

6.1.3 Fördelar med att använda digitala hjälpmedel

Lärarna beskriver att det finns flera fördelar med att arbeta med digitala hjälpmedel i alfabetisering och kurs A. Lärarna beskriver att det finns en ökad tillgänglighet i hur de kan arbeta med eleverna och att eleverna kan ta till sig av undervisningen på flera olika sätt än vad eleverna tidigare har kunnat. Digitala hjälpmedel anser lärarna även vara ett stöd för elever som kanske inte hade slutfört sfi på grund av att progressionen saknas men att med digitala hjälpmedel får eleven den stöttning den behöver för att kunna fortsätta. Att fler elever kan ta till sig av undervisningen visar att lärarna får eleverna att nå den proximala utvecklingszonen med hjälp av de digitala hjälpmedlen. Eleverna får nya verktyg och redskap som hjälper dem att utveckla sitt lärande, vilket tangerar det Vygotskij menar behövs i den proximala utvecklingszonen (Vygotskij, 1978, s.85-86).

De eleverna som kanske hade fått sluta sfi ... inte gör framsteg eller de självmant slutar tillslut. De eleverna tro jag att jag når mycket bättre nu för att jag kan nå dem på fler sätt. Så jag tror att jag når fler elever (Intervjuperson 4).

En anledning till att lärarna kan nå fler elever menar lärarna är att undervisningen blir mer mångfacetterad. Lärarna kan lyfta in flera olika moment i undervisningen som passar eleverna olika. Eftersom eleverna lär sig språket på olika sätt är det bra att läraren kan lyfta in flera moment. För elever där det även saknas ett skriftspråk är bildstödet viktigt och hjälper eleverna i inlärningsprocessen. Detsamma gäller stödet i att tecken och bilder får ljud och att eleven på det viset kan lära sig hur det låter och ska uttalas. Den mer mångfacetterade undervisningen bidrar till att eleverna får stöttning från flera olika redskap och att det både är fysiska och språkliga redskap som samspelar. När eleven får en möjlighet till ökat samspel och större interaktion mellan olika redskap menar Säljö att det kan utveckla elevens språk (Säljö, 2015, s.93-95).

Är man medveten som lärare blir den jättemycket bättre för att du får in mer moment, ljud och bild och video. Du kan angripa samma sak fast från flera olika sätt för att du har fler verktyg. Annars läser de bara t.ex sol och så vet de inte vad det betyder. Nu kan jag koppla till en bild om jag tycker det är viktigt. Men undervisningen blir mer mångfacetterad (Intervjuperson 4).

Den mångfacettering som digitala hjälpmedel bidrar med anser lärarna även bidrar till att lärarna kan individualisera undervisningen för eleverna. Eleverna kan få det stöd de behöver i undervisningen och läraren kan ge elever uppgifter som är på elevens rätta nivå utan att övriga delar i klassen behöver arbeta med uppgifter som är för svåra eller lätta. Att lärarna kan lägga uppgifterna på rätt nivå för eleven och att stöttningen fungerar visar att lärarna har identifierat det som Vygotskij kallar den proximala utvecklingszonen (Vygotskij, 1978, s.85-86). Att läraren kan individanpassa undervisningen är även något som Basaran lyfter fram som en fördel med de digitala hjälpmedlen och det tar lärarna till vara på (Basaran, Skolverket, 2019, s.3).

Den största fördelen är att man kan individanpassa, att jag kan styra vilken nivå de ska jobba på. Om jag tycker att de behöver jobba med att lyssna efter ljud eller att de behöver jobba med vilken ordning ljuden kommer. Jag kan styra och hjälpa dem på deras nivå (Intervjuperson 1).

Att hjälpmedlen stärker individualiseringen bidrar även till att eleven kan arbeta mer självständigt. Det anser lärarna även vara ett stort plus. När eleverna kan sitta och arbeta själva med lärplattan och får hjälp och stöttning av lärplattan kan läraren skapa tid för att samtala med eleverna själva. Lärarna lyfter fram att det är en viktig tid att kunna sitta och samtala själv med eleven men att det är svårt att skapa den tiden när läraren arbetar i helklass. Men när eleverna är självgående och arbetar med digitala hjälpmedel skapas den här tiden för läraren. Enligt Säljö utvecklas lärandet i interaktionen mellan individer (Säljö, 2015, s.93-97). Att de digitala hjälpmedlen gör att det ökar möjligheten för läraren att sitta enskilt med en elev bidrar då till att det skapas fler lärtillfällen för eleverna vilket blir positivt.

En väldig fördel är att om de jobbar med Ipads och de sitter och jobbar en och en ger det mig tid att gå och sitta en och en med elever, att då har de en Ipad. De alla kan sitta och jobba med och kanske inte behöver mig på samma sätt som när de kanske har ett häfte eller nånting. Så det ger tid för mig att ha en och en med elever (Intervjuperson 2).

Utöver att läraren får mer enskild tid med eleverna anser lärarna även att det digitala hjälpmedlet är till stor fördel eftersom eleverna kan få respons på inläringen utan att läraren behöver vara involverad. De digitala hjälpmedlen kan ge eleverna direkt respons om eleven har förstått ett samband mellan ljud och tecken, eller om det har stavat rätt. Appar som Skolstil sparar även elevernas texter och eleverna kan på det viset också få en respons i att eleven kan se hur deras skrivinläring har utvecklats. Det är positivt att eleverna själva kan få respons i hur utvecklingen går för att stärka deras fortsatta inläring. Att elever kan få respons direkt är ett av de viktigaste skälen till att använda digitala hjälpmedel anser Basaran (Basaran, Skolverket, 2019, s.4). Responsen blir även ett stöd för eleven, vilket Gibbons menar påverkar elevernas inläring positivt om eleven befinner sig i den proximala utvecklingszonen (Gibbons, 2016, s.31-35).

En stor del är i läs- och skrivinläringen med den här direkta responsen på bokstavsljud. Där är den jättebra (Intervjuperson 4).

Jamen också kan de även ta del av sin utveckling. I Skolstil skriver du på ett dokument så sparas det om du inte raderar. Du kan gå tillbaka och titta ”så här skrev du i början och titta här nu, så här skriver du nu. Att du skriver mindre stavfel, orden med rättplats. Man kan se och förstå vad du skriver”. Man kan prata, det blir mer svart på vitt, en dokumentation. Det kan man också se om man spar alla papper, men det finns även tillgängligt för eleven att se (Intervjuperson 3).

Tillgängligheten till undervisningen är också något som lärarna lyfter fram som en stor fördel med att använda digitala hjälpmedel i undervisningen. När undervisningen blir tillgänglig kan eleverna enklare repetera och arbeta en gång till med det material som eleven får av läraren. Lärarna lyfter hela tiden fram vikten av att eleverna kan repetera det de arbetar med för att utveckla sig inom språket. De digitala hjälpmedlen blir då ett väldigt viktigt verktyg i hur eleven kan göra det på ett smidigt sätt både i skolan men också i hemmet. Verktøygen visar att lärarna har hittat bra redskap för att erbjuda eleverna en stor variation i stöttnings. Eleverna behöver inte bara få stöttning av ett medium utan flera olika erbjuds. Lärarna kan även erbjuda eleverna stöttning utanför skolan vilket blir viktigt för elevernas utveckling av språket.

Materialet blir tillgängligt. De kan gå tillbaka och lyssna flera gånger på ett klipp. Det är inte bara en gång och så är det borta i skolan och så kan de inte gå hem och repetera utan det finns tillgängligt (Intervjuperson 4).

De digitala hjälpmedlen gör att lärarna kan erbjuda den höga stöttning och höga kognitiva utmaning som Gibbons menar att eleverna behöver när de befinner sig i den proximala utvecklingszonen (Gibbons, 2016, s.33-35). Lärarna ser undervisningen bli tillgänglig för eleverna och går att individualisera utifrån elevernas behov vilket även är något som Basaran lyfter fram som en fördel med digitala hjälpmedel (Basaran, Skolverket, 2019, s.3).

6.2 Förändring i arbetssättet (frågeställning 2)

Intervjuerna med lärarna visar att det går att dela upp hur de digitala hjälpmedlen har förändrat undervisningen inom litteracitetsinlärnningen i två olika delar. Den första delen berör hur arbetssättet har förändrats i klassrumsundervisningen och i elevernas hemarbete. Den andra delen handlar om hur arbetet med digitala hjälpmedel har förändrats under tiden som lärarna har arbetat på sfi.

6.2.1 Förändring i arbetssätt

Hur arbetssättet har förändrats i och med digitala hjälpmedel är olika beroende på läraren. Förändringen hänger mycket ihop med hur länge som lärarna har arbetat inom sfi och kurserna alfabetisering och A. Förändringarna blir tydligare för de lärare som har arbetat längre mot de lärare som inte har arbetat lika länge. Det går även att se att hur lärarna arbetar med digitala hjälpmedel är beroende av arbetsplatsen där läraren befinner sig. Läraren som har arbetat kortast tid inom sfi beskriver det på följande vis om hur arbetssättet förändrats och visar just på att ingen förändring skett.

Nej, det skulle jag inte påstå. Den har varit med mig hela vägen eftersom jag är så pass ny. Den jag gick med när jag skulle lära mig Alfa hade digitala hjälpmedel integrerat i undervisningen och jag har som hängt på det (Intervjuperson 1).

Läraren har arbetat på sitt jobb i 8 månader på en skola som redan har en välutbyggd digitaliseringsmiljö. Detta beskrivs även av intervjuperson 1:s kollegor som berättar om att deras grupper har lärplattor, bloggar och att det finns tillgänglighet till dator på skolan om det är något som skulle behövas användas. Intervjuperson 2, som arbetar på samma skola som Intervjuperson 1 och även har arbetat där en längre tid, ger också bilden av att de digitala hjälpmedlen har funnits där under en längre tid och är en del av undervisningen.

Kan väl inte säga att det förändrats så mycket för jag gör fortfarande det jag gjorde innan. Men att det har blivit ett helt annat komplement till den vanliga undervisningen vid tavlan (Intervjuperson 2).

Även intervjuperson 4 beskriver det som att arbetssättet och hur pedagogiken ser ut är den samma. Intervjuperson 4 beskriver det även som intervjuperson 2 att de digitala hjälpmedlen blir ett extra hjälpmedel som läraren och kan använda i undervisningen.

Min grundtanke hur jag går tillväga, lära läsa och skriva ligger kvar. Jag har mer fått ett till verktyg i min låda (Intervjuperson 4).

Det intervjuperson 1, 2 och 4 beskriver är att båda skolorna verkar befinna sig i det som Dunkels beskriver som vardagsteknik (Dunkels, 2012, s.27). Skolorna har anammat den digitala tekniken och är vana vid att använda den. Den beskrivs som en naturlig del i undervisningen

och är inte något extra eller speciellt. Lärarna befinner sig även de i detta stadie eftersom de anser det vara naturligt med den digitala tekniken. Det finns inte något motstånd i att använda tekniken utan lärarna ser det som ett praktiskt hjälpmedel (Dunkels, 2012, s.27).

Intervjuperson 3 är den lärare som har arbetat längst inom sfi och som även har arbetat på flera olika arbetsplatser. Att den erfarenheten finns gör också att intervjuperson 3 kan beskriva en annan bild av digitala hjälpmedel och hur de har gjort så att arbetssättet har förändrats.

Det har verkligen förändrats (Intervjuperson 3).

Intervjuperson 3 beskriver denna förändring genom att hen bytte arbetsplats. Intervjuperson 3 beskriver det genom att den första arbetsplatsen hade sparkrav och att det saknades resurser för ett digitalt arbetssätt. Detta kan ses som att skolan fortfarande befinner sig i det första stadiet när det gäller att ta till sig av ny teknik. Skolan och de som bestämmer över skolan visar skepsis mot den nya tekniken genom att inte investera i ordentlig utrustning. Det ekonomiska skälet att det råder sparkrav stämmer även överens med att det ofta anses dyrt med ny teknik. Läraren kan här ses som vad Dunkels beskriver som en tidig anammare som vill använda den nya tekniken men stoppas av de möjligheter som erbjuds (Dunkels, 2012, s.25).

Vi var fem lärare och vi hade fyra klassrum och pytte pyttelitet arbetsrum innanför ett klassrum. Vi hade två projektorer på alla grupper. Vi lärare hade bara varsin dator. I mitt klassrum, när jag hade Alfa-A, vi hade ingen projektor. Jag kunde inte använda datorn på projektorn. Det fanns en whiteboard. Eleverna hade ingen tillgång till någon datasal, eller till några pekplattor då. Här blev det bara katederundervisning, stå framme i klassrummet och försöka använda analoga arbetssätt (Intervjuperson 3).

Arbetssättet blev däremot mer digitalt när intervjuperson 3 bytte arbetsplats och började arbeta på Skola 1. Skolan var då redan en skola med många olika digitala hjälpmedel till lärarnas och elevernas fördelar. Förändringen med en utökad möjlighet till att arbeta med digitala hjälpmedel ledde även till att intervjuperson 3 behövde fundera mer över hur arbetssättet ska se ut. En stor förändring som intervjuperson 3 kunde se var att hen inte längre behövde vara den enda rösten i klassrummet utan datorerna erbjöds en ny röst.

Och här finns det enorma förutsättningar. Det finns projektorer i varje klassrum. Alla lärare har både en dator och en pekplatta. ... vissa klasser får använda pekplattor eller Ipads som vi har då (Intervjuperson 3).

Och här blev det ”oj, nu måste jag verkligen tänka till. Hur vill jag arbeta. Jag har bara jobbat, jag har förlitat på min läs- och skrivmetod tidigare men hur kan jag använda den nu när jag har de här verktygen.” så det har blivit en total omställning (Intervjuperson 3).

Vi kunde börja lyssna på saker, och inte höra min röst hela tiden (Intervjuperson 3).

Läraren beskriver nu en skola som befinner sig i samma stadie som läraren. För läraren blir det här att den når vad Dunkels kallar det andra stadiet vilket innebär att läraren blir en användare. Läraren behöver fundera över hur den ska arbeta med digitala hjälpmedel eftersom den inte har haft möjligheten till det tidigare (Dunkels, 2012, s.26-27). För läraren innebär detta även att den får möjlighet till att arbeta med en helt ny form av stöttning till eleverna än vad den gjort tidigare samtidigt som läraren nu behöver koppla hur läraren ska använda de digitala hjälpmedlen som en stöttning för eleverna i den proximala utvecklingszonen på samma sätt som Gibbons skriver att stöttnigen behöver vara (Gibbons, 2016, s.33-35).

6.2.2 Förändring av digitala hjälpmedel

Den största förändringen i arbetssättet i förhållande till digitala hjälpmedel beskriver intervjupersonerna har skett när nya digitala hjälpmedel har införts. För flera av intervjupersonerna är det när lärarna har fått tillgång till lärplattor istället för att bara kunna använda datorer i undervisningen. En stor fördel med lärplattor menar lärarna är att de är lättare att använda för eleverna än vad datorerna är.

Ipaden är mycket lättare än datorn för att det är färre klick. Och på datorn kommer det upp ”tryck ja eller avbryt”. Det krävs mycket mer av dem att kunna hantera datorn än Ipaden. Ipaden är bara en knapp. ... Den är väldigt användarvänlig. Och de sätter sig och klickar och provar sig framåt. Nu gör de inte riktigt samma sätt på datorn, Det blir inte samma framgång. Paddan lär de sig, på datorn blir det ofta fel och så fastnar de i något felmeddelande (Intervjuperson 4).

Just att det blir en längre väg att använda datorer är något som även bekräftas av de andra lärarna. Dessutom menar de att det blir en extra svårighet att använda datorerna eftersom datorn använder sig av versaler istället för gemener som finns på lärplattorna.

Vi hade dator, sen fick vi pekplattor och då blev det mer jag kunde använda. Vägen att komma in i datorn är svårare när man inte har läs- och skriftspråket. I datorn när du öppnar den möts du av stora bokstäver helt plötsligt och det är en längre väg att logga in. Så det blev lättare när vi fick pekplattor (Intervjuperson 3).

Eleverna tillhör den grupp som beskrivs som digitala immigranter. Detta innebär att eleverna förutom att behöva lära sig ett nytt språk även behöver lära sig hur den digitala tekniken fungerar och de olika begrepp som tekniken för med sig (Diaz, 2012, s.83-89). Att läraren kan underlätta övergången för eleverna genom att byta ut det lärarna anser vara en svårighet, datorn, till något som underlättar för eleverna, lärplattan, blir då ett viktigt steg. Läraren kan anpassa vilka redskap som eleven använder i sin inläring av språket för att kunna ge den bästa stöttningen. Att underlätta inläringen med hjälp av stöttning kan också leda till elevens digitala kompetens ökar.

Lärarna beskriver även hur arbetet med digitala hjälpmedel har förändrats under tiden och att de hela tiden funderar över hur de ska använda sig av de olika digitala hjälpmedlen. De menar att det inte är något som ska användas bara för saks skull utan att det ska vara ett hjälpmedel för eleverna. Ett exempel på detta är hur de har introducerat digitala hjälpmedel för eleverna, där lärarna inte stressar framåt utan arbetar för att eleverna ska bli bekväma med de digitala hjälpmedlen.

Då jobbade vi med metoden, med läs- och skrivinläring och så hade de en timme dator, där de jobbade i ett program som hette Trädet. Där hade de ungefär 30 min till en timme i veckan. Sen utvecklades det till det att de fick jobba lite varje dag. Sen bytte vi ut datorerna mot I pads, och då fick de jobba en liten stund med särskilda uppgifter som vi gav dem då. Till och börja med var det mycket skriva av, för att lära känna var finns bokstäverna. Men så växte det fram att vi började gå in på en app och från när de lärt sig hitta bland appar. Ja då, introducerar vi blogg. Hur man kunde ta sig till bloggen och vad man skulle göra på bloggen. Så det har vuxit fram succesivt (Intervjuperson 3).

Intervjupersonerna beskriver även att hur ofta de arbetar med lärplattor i undervisningen har förändrats med tiden och att det precis som med arbetssättet är något som succesivt har växt fram. En förklaring som lärarna också ger är att klasserna har fått tillgång till lärplattor som eleverna får låna med sig hem istället för att lärarna bokat lärplattor och tagit med till lektionerna. Att eleverna även har tillgång till lärplattorna varje dag ökar också deras vana med att använda de digitala hjälpmedlen som då också blir en stor fördel anser lärarna.

Det som har blivit är att min grupp blivit en Ipadgrupp och har Ipad på heltid. När jag hade för några år sedan, var det vi hade ett lånesystem att man kanske hade Ipad en gång i veckan och att de i en min grupp funkar inte så bra för de behöver också lära sig hur man använder Ipad. Att bara ha det en gång i veckan ... varje [gång] får man börja om "hur var det vi gjorde med Ipads". Medans nu, när vi jobbar med det lite varje dag, blir de vana med det på ett helt annat sätt och att de själva tar fram Ipaden. Som med att knäppa kort på tavlan till exempel, behöver jag inte ens säga, utan det är de vana med "här kan vi knäppa ett kort" så det har blivit en stor förändring (Intervjuperson 2).

Lärarna arbetar således mycket med att eleverna ska få en digital kompetens, där det första steget är att eleverna ska komma förbi det första stadiet, skepsis. När eleverna sedan har blivit vana vid de digitala hjälpmedlen kan eleverna då nå det som Dunkels beskriver som det andra stadiet och bli användare (Dunkels, 2012, s.26-27).

Att eleverna får ta med sig lärplattorna hem och studera hemma är också något som lärarna anser har lett till en positiv förändring. Eleverna kan lättare arbeta och repetera uppgifterna som de har arbetat med under lektionstid. På det sättet blir det även en ökad möjlighet för eleven att studera när den har tid. Eleven kan studera i sin egen takt och just det som den behöver. Dessutom får de ett hjälpmedel i form av lärplattan som kan hjälpa eleven att studera rätt. Eleven behöver inte vara orolig för att glömma bort olika ljud eftersom ljuden då finns sparade i lärplattan och eleven kan lyssna på ljuden när den behöver. Det visar att eleverna får den stöttning som Gibbons skriver att eleverna behöver (Gibbons, 2016, s.33-35). Eleverna behöver denna stöttning för att klara av sina studier hemma.

Innan Ipads, det var lite de fick ett papper i skolan och det gick bra i klassrummet för att då hade de mig där och jag kunde stötta med att läsa texten flera gånger. Medan nu när de har Ipads kan de gå hem och jag har spelat in en ljudfil. De kan lyssna på ljudfilen och hänga med kanske i pappret och läsa. Så det ger en helt annan möjlighet till självstudier också. Att de är väl lite att de har läraren med sig men jag är inte där fysiskt (Intervjuperson 2).

Ytterligare en förändring som lärarna anser är viktig som de lyfter fram är hur de digitala hjälpmedlen gör att eleverna blir mer självständiga i sitt arbete. När eleverna kan arbeta med hjälpmedel som ersätter olika uppgifter som läraren i vanliga fall gör skapar det en självständighet hos eleven. Det kan vara att eleven kan arbeta med uppgifter där en app ger respons och berättar om eleven har svarat rätt eller fel. Det innebär att läraren inte behöver gå runt och hjälpa varje elev med rättning hela tiden utan det är något som det digitala hjälpmedlet kan göra. Den direkta responsen och att eleverna blir självständiga är även något som Basaran lyfter fram som anledning till varför digitala hjälpmedel ska användas i undervisningen (Basaran, Skolverket, 2019, s.4). Dessutom kan läraren ha spelat in ljud eller också finns det färdiginspelade ljud i en app som eleven kan lyssna på. I de fallen behöver inte läraren stå framme vid tavlan och upprepa ljuden utan eleven kan lyssna på ljuden själv för att repetera. Med de hjälpmedlen får lärarna mer tid till de elever som behöver extra stöttning samtidigt som alla elever kan få hjälp.

Jag satt med en elev, då var det 8 som inte fick någon hjälp. Så det var jättestressigt. Och så fort Ipaden kom in då var det ”Wow, det här kommer underlätta jättemycket nu” så det var verkligen ett medel att göra eleverna mer självständiga och självgående (Intervjuperson 4).

För lärarna fungerar lärplattan som stöd åt eleven när det kommer till studierna. Detta gör att det blir viktigt för läraren att den har kunnat identifiera elevernas olika proximala utvecklingszoner. Detta blir extra viktigt eftersom lärplattan blir ett stöd för eleven utan lärarens närvaro. Läraren behöver då veta vilket stöd som behövs för vilken elev. Eftersom läraren låter eleverna ta med sig undervisningen hem behöver läraren ha säkerställt att eleven har fått adekvat stöttning för att klara uppgifterna hemma. Har läraren gett eleven uppgifter som kräver för stor kognitiv utmaning samtidigt som stödet eleven får av lärplattan inte är tillräckligt kommer eleven att hamna i frustrationszonen. Eleven kommer då inte att ha fått tillräckligt med stöd och inlärningen blir lidande. Det finns även risk att den kognitiva utmaningen blir för låg men att stöttningen då istället är för hög. Detta leder till att eleven hamnar i trygghetszonen. Eleven kommer visserligen att ha rätt stöd men eftersom utmaningen då blir för låg kommer det inte leda till någon utveckling. Läraren behöver därför säkerställa att eleven kommer få både hög kognitiv utmaning och hög stöttning, när eleven ska fortsätta studierna hemma med hjälp av lärplattan. Just den höga kognitiva utmaningen och höga stöttningen menar Gibbons är av stor vikt (Gibbons, 2016, s.33-35).

6.3 Digitala hjälpmedel och påverkan av inläring (frågeställning 3)

En viktig faktor när lärarna använder digitala hjälpmedel är att lärarna vill att det ska ha en positiv påverkan på elevernas inläring. Lärarna i den här studien menar att det inte bara ska användas för sakens skull utan det ska alltid finnas ett syfte till varför läraren väljer att eleven ska arbeta med digitala hjälpmedel istället för vanliga analoga hjälpmedel. Lärarna beskriver i intervjuerna vad de anser vara både positiva och negativa aspekter av digitala hjälpmedel i elevernas inläring. Precis som Basaran skriver är det viktigt att läraren planerar och vet varför de digitala hjälpmedlen ska vara med i undervisningen (Basaran, Skolverket, 2019, s.3).

Det är man kan inte bara släppa iväg dem, utan man måste hela tiden ha ett syfte, ett tänk, ha varit där och tittat innan. Är det här bra, kan de jobba med det här (Intervjuperson 3).

Man måste vara väldigt klar varför och till vad paddan kommer hjälpa eleven nu (Intervjuperson 4).

6.3.1 Positiv påverkan

Lärarna beskriver att det finns flera olika positiva aspekter på elevernas inläring med hjälp av de digitala hjälpmedlen. Det lärarna lyfter fram som en positiv aspekt är att eleverna kan repetera mycket mera med hjälp av de digitala hjälpmedlen. När eleverna har tillgång till en lärplatta eller annat hjälpmedel blir språket mer tillgängligt och eleven kan fortsätta sin inläring hemma. Eleven behöver inte sluta inlärningen när den lämnar skolan utan den kan fortsätta studera och träna hemma. Med det menas att när lärarna har hittat elevernas proximala utvecklingszon kan eleven, efter att ha blivit visad av läraren hur studierna ska fortsätta hemma, repetera och träna själv hemma med hjälp av digitala hjälpmedel. De digitala hjälpmedlen blir då den stöttning som Gibbons skriver är viktig för att eleverna ska klara sig i den proximala utvecklingszonen. (Gibbons, 2016, s.33-35).

Tack vare att de kan ta med sig Ipaden hem får vi också att de kan fortsätta inlärningen hemma. Jag hjälper dem att komma igång med rätt

nivå här, ser att det fungerar. Sen kan de utnyttja det hemma. Och ju mer de kan studera hemma desto fortare kommer inläringen (Intervjuperson 1).

Det tycker jag har visat att det blir tillgängligt. De kan träna flera gånger och upprepad träning visar resultat (Intervjuperson 3).

En annan positiv aspekt anser lärarna sig se i elevernas förmåga att höra ljudsamband. När eleven får studera med de digitala hjälpmedlen kan eleven träna mer på att se kopplingen mellan tecken och ljud. Det är viktigt att eleven kan fortsätta att träna på kopplingen mellan tecken och ljud hemma och de digitala hjälpmedlen ger eleven möjlighet till att göra detta. Att elevernas förmåga att höra ljudsamband har ökat kan bero på att eleverna har fått rätt redskap för att kunna utveckla sitt språk hemma tack vare de digitala hjälpmedlen. Apparna har dessutom en syntetisk läsmetod. Franker menar att den syntetiska läsmetoden stärker elevernas ljudning och form av ljudet (Franker, 2019, s.21).

Jag ser att det ger resultat när, när de studerar både i skolan och hemma. Att de framförallt lär sig det här med att lyssna efter ”vilket ljud hör jag, hur ser det tecknet ut”. Att tecken och ljudsamband utvecklas (Intervjuperson 1).

Lärarna beskriver också att digitala hjälpmedel som till exempel Quizlet kan hjälpa eleverna att bygga upp ett ordförråd och öka deras ordförståelse. Eleverna kan där träna på ett annat sätt än vid en katederundervisning samtidigt som eleverna kan fortsätta att träna hemma. Quizlet ger läraren möjlighet att få in bildstöd i undervisningen samtidigt som det erbjuder en social interaktion där eleverna kan hjälpa varandra. Det blir då, som Gibbons beskriver, ett språkutvecklande arbetssätt där stöttnen påverkar eleverna positivt (Gibbons, 2016, s.217-220).

När man jobbar med t.ex ordförståelse och Quizlet så märker jag ju håller vi på med samma Quizlet i en vecka så ser jag i slutet av veckan ... att det ökar med ordförståelsen och man jobbar med det mycket på ett annat sätt kanske än om jag står och dragglar alla de här orden vid tavlan så kanske det inte känns så inbjudande för eleverna men i Quizleteten där är liksom eleverna med på ett helt annat sätt (Intervjuperson 2).

Lärarna återkommer hela tiden till att möjligheten till repetition ökar för eleverna med tillgången till digitala hjälpmedel och att hjälpmedlen finns hemma. Lärarna kan se att det ger resultat för eleverna om de tar med sig lärplattan hem och fortsätter sina studier i hemmet. Det räcker inte med den tiden eleven får i klassrummet utan den måste fortsätta hemma. Det blir viktigt för läraren att eleven dels har blivit det som Dunkels kallar för en van användare av lärplattan för att kunna studera med den hemma (Dunkels, 2012, s.26-27) och dels att lärplattan erbjuder det stöd som Gibbons menar att eleven behöver i sin proximala utvecklingszon (Gibbons, 2016, s.33-35).

Sen räcker det inte bara att man tar med hem man ska också använda den hemma. Men jag upplever att de som tar med den, de tar upp den en liten stund i alla fall varje dag (Intervjuperson 1).

Den positiva påverkan som lärarna kan se hos eleven kan bero på den stöttnen eleven får av de digitala hjälpmedlen och att lärarna har hittat det som Vygotskij kallar för elevernas proximala

utvecklingszon (Vygotskij, 1978, s.85-86). Det ger eleven en ökad möjlighet till att fortsätta studera och det blir inte en för stor utmaning för eleven. De digitala hjälpmedlen fungerar som ett stöttande redskap som kan erbjuda ljud och tecken samtidigt som eleven får en stor möjlighet till mängdträning.

6.3.2 Negativ påverkan

Några av lärarna i studien anser att det kan finnas en negativ påverkan för elevernas inläring av att använda digitala hjälpmedel. En risk som intervjuperson 4 beskriver är att elevernas kunskap inte blir tillräckligt befäst. Intervjuperson 4 menar att eleverna kan bli för vana vid de digitala hjälpmedlen så att eleven förlitar sig på hjälpmedlet i vardagen. Det innebär att eleven själv saknar kunskapen hur den ska göra för att läsa när den inte har tillgång till ett digitalt hjälpmedel.

Också att det finns risk att de lär sig läsa och skriva ganska bra men med hjälp av paddan och så fort de då lämnar skolans värld då har de inte det stödet. Då står de där väldigt avskalade. De måste kunna läsa och skriva utan paddan. Jag upplever att i början kanske också bland vissa, man förlitar sig för mycket på ipaden (Intervjuperson 4).

Intervjuperson 3 beskriver vad som sker om inläringen inte har blivit tillräckligt befäst innan eleven får tillgång till digitala hjälpmedel. Eftersom lärarna inom alfabetisering och kurs A arbetar med att ljuda bokstäver och ord vill lärarna att det ska bli rätt och att ljuden hinner automatiseras. Läraren vill att eleven ska kunna läsa hela ordet och se alla ljuden och inte gissa vilket ord som står.

Om de ser ord tillräckligt många gånger så att varenda gång de ser de två första bokstäverna så gissar de på det ordet. Det är nackdelen med att bli för tillgängligt (Intervjuperson 3).

Intervjuperson 3 och 4 beskriver vad som kan ses som att eleven är utanför sin proximala utvecklingszon. Den kognitiva utmaningen blir för stor och eleven kan uppleva en frustration. Eleven tar då hjälp av digitala hjälpmedel för att lösa problemen men eftersom utmaningen är för stor för eleven att klara av skapas det inte något lärande. Eleven skulle behöva mer stöttning innan den blir redo för att klara uppgifterna på egen hand även med hjälp av digitala hjälpmedel. Gibbons beskriver detta som att om den kognitiva utmaningen är hög behöver även stötningen vara hög (Gibbons, 2016, s.33-35).

Elevernas inläring kan även påverkas negativt av att de digitala hjälpmedel som eleverna använder inte är tillräckligt bra. Lärarna behöver därför kontrollera att hjälpmedlen fungerar som läraren vill och att eleverna kommer att lära sig till exempel ljud på rätt sätt. Intervjuperson 3 beskriver varför det är viktigt att läraren kontrollerar hjälpmedlen innan eleverna börjar använda dem. Ur ett sociokulturellt perspektiv beskriver Säljö att detta kan ses som att de fysiska och intellektuella redskapen som eleven får av läraren måste vara de rätta (Säljö, 2015, s.91-93). Om de digitala hjälpmedlen inte fungerar, kan läraren inte använda hjälpmedlen som stöd för eleven eftersom det då kommer att hämma elevens lärande.

Det kan vara sprakande ljud. Och det vill man inte att de ska sitta och lära sig. Eller ofta är det att dem rabblar "a,b,c,d,e,f,g" och då blir det när de sen ska lära sig läsa att de lägger till ljud i ljudet. Om de ska säga "sss" blir det "ess" istället och ska de ljuda ihop "s a" då blir det "esssa" och då kan man förstöra nästan en hel läsinläring genom att dem lär in fel (Intervjuperson 3).

En annan aspekt som intervjuerson 4 beskriver är att det kan påverka elevernas inre motivation och det påverkar hur eleven tränar och lär sig ljuden. Eftersom eleven vet att det digitala hjälpmedlet kommer att ge eleven svaret anstränger sig eleven inte för att lära sig. Det innebär då att eleven inte heller kommer att befästa kunskaperna lika djupt som den behöver. Detta kan även ses som att lärandet ligger utanför den proximala utvecklingszonen. Att eleven blir passiv kan ses som att eleven snarare befinner sig i utträkningszonen än i lärandezonen. Det skulle innebära att den kognitiva utmaningen för eleven är för låg samtidigt som stödet eleven får inte är rätt. Enligt Gibbons är det viktigt att eleven får både hög kognitiv utmaning och hög stöttning för att befinna sig i den proximala utvecklingszonen (Gibbons, 2016, s.33-35).

Ibland tycker jag att det påverkar dem till det sämre. De blir lite passiva. Det här att hjärnan är lat, de tänker inte ordentligt först för att de vet att de snart får svaren på paddan. De känner inte efter i munnen om det är e eller i och vilken muskel som faktiskt styr om det är e eller i. (Intervjuerson 4).

7. Diskussion

I den här delen för jag en diskussion över resultatet som jag har presenterat. Jag kommer också att diskutera valet av metod.

7.1 Metoddiskussion

I den här studien har jag använt mig av en kvalitativ metod där jag utgick från intervjuer med hög standardisering och låg struktur. Valet att ha intervjuer med hög standardisering och låg struktur gjordes för att jag skulle kunna ha en större frihet när jag intervjuade mina informanter. Strukturen var även viktig för att informanterna inte skulle känna sig tvingade att svara kort utan de skulle istället kunna prata fritt och beskriva öppet.

Detta fungerade väl under intervjuerna. Det gav visserligen ett stort material att bearbeta vid transkriberingen men detta är något som man får räkna med vid semistrukturerade intervjuer vid en kvalitativ metod.

I denna studie hade det inte varit lämpligt att använda en mer strukturerad metod i form av t.ex enkäter. Även om enkäter ger ett mer generaliserbart resultat hade det inte varit lämpliga då informanterna inte har lika stor möjlighet förklara sina ståndpunkter i en enkät.

Urvalet av informanter i denna studie begränsades till lärare inom kurs A och alfabetisering. Orsaken till att inte intervju elever i kurserna var både av praktiska och av etiska skäl. Att genomföra intervjuer med eleverna på kurs A och Alfa hade krävt användning av tolk då deras svenska inte är tillräcklig för att kunna ge adekvata svar. Tolkning innebär också att jag behöver vara garanterad att tolken förstår både mina frågor och översätter rätt samt att tolken översätter det eleven säger och inte gör en egen tolkning av vad eleven säger. När coronapandemin kom blev det ännu svårare att kunna genomföra denna typ av intervju.

Ett komplement till de kvalitativa intervjuer som jag gjorde med lärarna hade kunnat vara att göra observationer av lektionstillfällen där eleverna fick använda sig av digitala hjälpmedel. I de observationerna hade jag själv som observant kunnat se hur lärarna och eleverna arbetade och använt mig av det i intervjusituationen och i resultatet.

Att använda triangulering, vilket innebär att man använder flera metoder för att få ett utökat resultat (Bryman, 2018, s.468), hade vid denna studie varit en bra idé. Det var även den grundtanke som jag hade när jag påbörjade studien. Jag hade kommit överens med lärarna om att genomföra observationer i kurs A och Alfa. Detta kom dock att ställas in eftersom

coronapandemin gjorde att alla lektioner inom vuxenutbildningen ställdes in och undervisningen istället kom att bedrivas på distans. På grund av det fick jag ändra min utgångspunkt av att använda två metoder till att bara använda en.

7.2 Resultatdiskussion

Nedan följer en diskussion utifrån det resultat som har presenterats i studien. Diskussionen är uppdelat i de olika frågeställningar som studien bygger på.

7.2.1 Hur anser lärarna att de arbetar med digitala hjälpmedel?

Det fanns stora likheter i hur lärarna arbetar med de digitala hjälpmedlen i läs- och skrivinläringen. Lärarna använder flera olika appar som fokuserar på den grundläggande läs- och skrivinläringen där eleverna får träna på att koppla samman ljud och tecken. Apparna använder sig därmed av en syntetisk läsmetod. Fördelen med den syntetiska läsmetoden är enligt Franker att det är formen på ljuden som tränas upp (Franker, 2019, s.21).

För en effektiv sfi-undervisning menar Wedin, Rosén & Hennius att det är viktigt att uppgifterna som eleverna arbetar med är autentiska och är kopplade till eleverna (Wedin, Rosén & Hennius, 2018). Lärarna försöker att skapa denna autenticitet genom ord och fraser som är kopplade till olika teman eller som eleverna behöver lära sig. Då många av apparna utgår från den syntetiska metoden kan det dock vara svårt att koppla det till elevens vardag. Här blir det dock viktigt att se till syftet och var i språkutvecklingen som eleven befinner sig.

Franker skriver att vuxenperspektivet är viktigt när det gäller bilder i undervisningen (Franker, 2007). Det är därför viktigt att apparna som lärarna använder sig av inte är riktade till barn utan att är utvecklade för vuxna andraspråkselever. Lärarna i studien visar en medvetenhet angående detta eftersom de inte vill att eleverna ska arbeta med vilka appar som helst samt att de styr eleverna i vad de behöver träna på.

Att lärare kan individualisera undervisningen med hjälp av digitala hjälpmedel är en stor fördel för lärare inom sfi (Basaran, Skolverket, 2019, s.3). Det ger eleven en möjlighet till att repetera och få respons direkt i det eleven tränar på samtidigt som det ger läraren en möjlighet att anpassa undervisningen beroende på elevernas proximala utvecklingszon. Att eleverna kan använda de digitala hjälpmedlen självständigt ger också läraren tillfälle till den viktiga interaktionen med eleverna. Eftersom elever i alfabetisering och kurs A behöver mycket stöttning kan de digitala hjälpmedlen fungera som ett extra stöd åt läraren som då får tid till alla elever.

De största svårigheterna för lärarna blir det som lärarna beskriver i bristen på digital kompetens hos eleverna. Eleverna stämmer in i det som Prensky kallar för digitala immigranter eftersom eleverna inte har växt upp med de digitala hjälpmedlen utan har behövt lära sig det i vuxen ålder (Prensky, 2001) Eleverna saknar ofta en studieteknik och vana av de digitala hjälpmedlen vilket stämmer överens med en fördel som Diaz menar att digitalt infödda har men som saknas hos digitala immigranter (Diaz, 2012, s.83-89). Eleverna befinner sig ofta i det som Dunkels kallar för det första stadiet av ny teknik och visar i vissa fall skepsis mot de digitala hjälpmedlen och i vissa fall saknar de förmågan att använda tekniken (Dunkels, 2012, s.25-26). Det skapar då ett dubbelt jobb för läraren att samtidigt som den ska lära eleverna grunden i läs- och skrivförmågan ska läraren också göra eleverna digitalt kompetenta. Lärarna i studien visar dock en förståelse för elevernas nivå när det kommer till användandet av digitala hjälpmedel och arbetar hela tiden med att eleven ska bli van med redskapet. Lärarna tar också tillvara på elevernas tidigare kunskaper av digitala hjälpmedel då många är vana vid att använda sina mobiltelefoner i vardagen. Det som blir nytt för eleven är att den ska göra kopplingen till att samma teknik går att använda i språkinläringen

7.2.2 Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel har förändrat hur man arbetar med litteracitetsinläring i klassrummet?

Lärarna anser att digitala hjälpmedel är något som har funnits inom sfi under en längre tid och det inte skett några större förändringar i arbetssättet. Lärarna beskriver även en vana vid att arbeta med digitala hjälpmedel. Att vanan finns bland lärarna och inom verksamheten visar att de befinner sig i det som Dunkels beskriver som det tredje stadiet, vardagsteknik (Dunkels, 2012, s.27). Det är naturligt för lärarna att använda de digitala hjälpmedlen i undervisningen och lärarna kan inta en expertroll åt eleverna. Med tanke på det digitala uppdrag som sfi även ska tillgodose utifrån kursplanen (Skolverket, 2018) och den nationella strategin för digitaliseringen (Utbildningsdepartementet, 2017) är detta nödvändigt. Att skolan och lärarna kan erbjuda eleverna detta och har gjort det under en längre tid visar att de är medvetna om vikten i att eleverna får en digital kompetens.

Resultatet visar även att lärarna anser att det har skett en förändring i vilka digitala hjälpmedel som används. Resultatet visar att det är viktigt att skolor och kommuner vågar satsa på de digitala hjälpmedlen när det kommer till undervisningen. Dels är den digitala kompetensen viktig och något som eleverna behöver för att klara sig i vardagslivet och dels ger de digitala hjälpmedlen eleverna nya verktyg för att klara av sina studier. De digitala hjälpmedlen gör eleverna mer självständiga i sitt eget lärande. Sfi-undervisningen behöver vila på ett vuxenperspektiv enligt Skolverket (Skolverket, 2016, s.26-27). Genom att de digitala hjälpmedlen låter eleverna bli mer självständiga samtidigt som de får stöttning kan lärarna visa att eleverna är vuxna individer. Läraren behöver inte alltid hålla eleven i handen och vara där hela tiden utan eleven kan själv ta ansvar.

Metoderna för läs- och skrivinläring bygger på en social interaktion mellan läraren och eleven både när det gäller den syntetiska metoden och analytiska metoden. De digitala hjälpmedlen fungerar som ett stöd i dessa metoder men är inte något som ersätter läraren, då det är viktigt att läraren kan visa eleverna hur de ska göra. Att den sociala interaktionen mellan lärare och elev finns är något som Säljö menar är viktigt inom det sociokulturella perspektivet på lärande (Säljö, 2015, s.93-97). Den coronapandemi som råder våren 2020 är något som påverkar dessa metoder. Läraren kan inte längre träffa eleverna i normala undervisningssituationer utan måste förlita sig mer på digitala hjälpmedel när det kommer till metoden för läs- och skrivinläring.

7.2.3 Hur anser lärarna att digitala hjälpmedel påverkar elevernas inläring?

Sett till resultatet visar lärarna en delad syn i hur de digitala hjälpmedlen påverkar elevernas inläring. Lärarna kan se positiva effekter så som att det stärker elevernas förmåga att se samband mellan ljud och tecken. Att denna förmåga stärks beror enligt lärarna på att eleverna kan repetera på ett helt annat sätt än tidigare. De digitala hjälpmedlen ger eleverna direkt respons vilket är nödvändigt för att eleven ska veta om den gör rätt eller inte. Det stämmer in på Basarans fördelar angående de digitala hjälpmedlen (Basaran, Skolverket, 2019, s.4). Att eleven får respons blir även en interaktion mellan eleven och det digitala hjälpmedlet där språket medieras.

Att lärarna kan se positiva effekter tack vara de digitala hjälpmedlen borde tyda på att lärarna har identifierat elevernas nuvarande språkliga nivå och den nivå som de kan nå med hjälp av rätt stöttning, vilket Vygotskij kallar för elevernas proximala utvecklingszon (Vygotskij, 1978, s.85-86). Det borde också vara så att elevernas digitala kompetens har ökat och att de kan närma sig stadiet som Dunkels kallar för användare av de digitala hjälpmedlen (Dunkels, 2012, s.26-27). Eftersom eleverna kan använda de digitala hjälpmedlen hemma när de studerar utan en lärare borde eleverna ha fått den vanan. Att lärarna även kan se en skillnad i språkutveckling bland de elever som använder digitala hjälpmedel när eleverna studerar hemma mot de elever som inte tar med sig digitala hjälpmedel hem, eller inte studerar hemma, kan tyda på att de digitala hjälpmedlen är den stöttning som Vygotskij menar att eleverna behöver för att utveckla språket i den proximala utvecklingszonen (Vygotskij, 1978, s.85-91).

Resultatet i studien visar även att lärarna är oroliga för hur elevernas inläring påverkas av de digitala hjälpmedlen. Hjälpmedlen riskerar att bli ett för stort stöd för eleven vilket bidrar till att eleven inte utvecklar sitt språk. Eleven lyckas utveckla en digital kompetens och kan använda sig av de digitala hjälpmedlen i vardagslivet men istället får detta till följd att eleven inte utvecklar sin litteracitet och att detta kan bli problem i vardagslivet.

7.3 Slutsatser

Syftena med uppsatsen är att ta reda på hur lärare inom alfabetisering och kurs A anser hur de använder digitala hjälpmedel vid litteracitetsinläringen samt hur de anser att digitala hjälpmedlen påverkar inläringen.

Lärarna i studien beskriver en stor variation i hur de använder digitala hjälpmedel i undervisningen. De digitala hjälpmedlen fungerar som ett stöd för eleven i elevens språkinläring. De digitala hjälpmedlen används ofta som stöd och verktyg för en syntetisk läsmetod men också i en analytisk metod. Lärarna använder de digitala hjälpmedlen för att kunna individualisera elevernas språkinläring samtidigt som det hjälper eleverna i den proximala utvecklingszonen. Lärarna beskriver också att de arbetar mycket med att eleverna ska få en digital kompetens genom att bli bekväma och vana vid att arbeta med de digitala hjälpmedlen.

Utifrån den syntetiska läsmetoden kan lärarna även se att de digitala hjälpmedlen påverkar elevernas ljudning och förmågan att se samband mellan tecken och ljud. Genom att eleverna får respons från de digitala hjälpmedlen samt att eleven kan repetera ljud och tecken mer effektivt med appar eller filmer skapas en säkerhet.

Digitala hjälpmedlen riskerar dock att inte bara vara positivt för eleverna. Tryggheten som eleverna finner i de digitala hjälpmedlen kan göra att de inte befäster språket. Detta kan bli ett problem då elevens språkliga utveckling inte utvecklas i takt med den digitala. Inläringen kan även påverkas negativt enligt lärarna eftersom det finns risk att eleverna inte anstränger sig när eleven vet att den kan få svar i det digitala hjälpmedlet.

7.4 Förslag på vidare forskning

När studien genomfördes var all undervisning förflyttad från klassrummet till distansundervisning på grund av den coronapandemi som rådde i världen. Detta innebar att lärarna kom att behöva använda sig mer av digitala hjälpmedel i undervisningen och i kontakten med eleverna. Det kan vara av intresse att vidare undersöka hur pandemin har kommit att påverka sfi-undervisningen. Dels kan det vara intressant att undersöka lärare och elevers syn på att använda digitala hjälpmedel i undervisningen efter coronapandemin och dels kan det vara intressant att se vilka följder som pandemin har fått på undervisningen.

Det är även intressant att vidare undersöka hur de digitala hjälpmedlen påverkar elevernas inläring. Det som kan vara intressant att undersöka är då om digitala hjälpmedel påverkar elevernas tid på sfi och om det går att se att det går snabbare för elever som använder digitala hjälpmedel eller inte. Det kan även vara av intresse att undersöka om eleverna lär sig mer nu, när de använder digitala hjälpmedel, än tidigare genom att undersöka elevernas slutbetyg i de olika kurserna.

Denna studie bygger på intervjuer med lärare som arbetar med elever i kurs A och alfabetisering. Elevernas språkutveckling har då inte utvecklats särskilt långt. Det kan därför vara av intresse att undersöka hur digitala hjälpmedel påverkar elevers inläring över tid och om det går att se skillnader med elever från studieväg 1, 2 och 3 när de använder sig av digitala hjälpmedel.

Det vore även intressant att genom en observationsstudie undersöka hur elever använder sig av digitala hjälpmedel i undervisningen. Detta för att kunna undersöka vad som fungerar för eleverna samt vilka svårigheter som finns. Det skulle även vara intressant att i en observationsstudie undersöka hur lärarna arbetar med de digitala hjälpmedlen i undervisningen och hur det hjälper eleverna.

8. Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur lärare inom kurs A och alfabetisering anser att de använder digitala hjälpmedel vid litteracitetsinläringen samt hur de anser att digitala hjälpmedlen påverkar inläringen. För att undersöka detta har en kvalitativ intervjustudie av fyra lärare aktiva inom kurs A och alfabetisering gjorts. Studien visar att lärarna använder digitala hjälpmedel på olika sätt i undervisningen och att det finns både fördelar och nackdelar med att använda digitala hjälpmedel. Dessutom visar resultatet att lärarnas arbetssätt inte har förändrats över tid på grund av de digitala hjälpmedlen men att valet av digitalt hjälpmedel påverkar hur lärarna arbetar. Studien visar också att lärarna anser att det finns både negativa och positiva effekter på elevernas inläring genom de digitala hjälpmedlen.

Litteraturhänvisningar:

- Alvehus, Johan (2013) *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok* Stockholm: Liber
- Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber
- Diaz, Patricia (2012) *Webben i undervisningen. Digitala verktyg och sociala medier för lärande*. Lund: Studentlitteratur
- Dunkels, Elza (2012) *Vad gör unga på nätet?* Malmö: Gleerups
- Eklund, Ivana, Mehrstedt, Helena (2020) *Digitalaverktyg för litteracitetsundervisning. En lista för lärare som undervisar elever i sfi och svenska som andraspråk på grundläggande. Uppdaterad 2020* hämtad 2020-06-12 från <https://www.andrasprak.su.se/om-oss/vanliga-fr%C3%A5gor/sfi-vuxenutbildning/vilka-digitala-verktyg-kan-anv%C3%A4ndas-i-litteracitetsundervisningen-1.309447>
- Franker, Qarin (2007) *Bildval i alfabetiseringsundervisning – en fråga om synsätt*. Göteborg: Institutionen för svenska som andraspråk, Göteborgs Universitet
- Franker, Qarin (2014) Att utveckla litteracitet i vuxen ålder – alfabetisering. I Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur
- Franker, Qarin (2019) Gränsöverskridande arbete med elevers litteraciteter. I Aldén, Kristina och Bigestens, Aina (Red.) *Litteraciteter och flerspråkighet: Symposium 2018*. Stockholm: Liber
- Gibbons, Pauline (2016) *Stärk språket, Stärk lärandet. Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Stockholm: Hallgren & Fallgren
- Kvale, Steinar, Brikmann, Svend (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun* Lund: Studentlitteratur
- Lundgren, Berit, Rosén, Jenny & Jahnke, Anette (2017) *15 års forskning av sfi – en överblick* Ifous Rapportserie 2017:3 Stockholm: Ifous hämtad 2020-05-15 från <https://www.ifous.se/forstudie-15-ars-forskning-om-sfi-en-overblick/>
- Patel, Rune, Davidsson, Bo (2011) *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur
- Prensky, Marc (2001) Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon*, vol.9 No. 5, MCB University Press
- Rosén, Jenny (2013) När de illitterata kom till Sverige. Språk, lärande och identitet inom sfi. I Wedin, Åsa Hedman, Christina (red.) *Flerspråkighet, litteracitet och multimodalitet*. Lund: Studentlitteratur
- Skollagen 2010:800
- Skolverket (2016) *Grundläggande litteracitet: Att undervisa vuxna med svenska som andraspråk*. Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2018) *Kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare – kursplaner och kommentarer- reviderad 2018* (2018). Stockholm: Skolverket
- Skolverket (2019) *Digitala verktyg och andraspråkutveckling hos vuxna. Uppdaterad 2019* hämtad 2020-03-22 från <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3713>
- Stukát, Staffan (2011) *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Säljö, Roger (2000) *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Bokförlaget Prisma

- Säljö, Roger (2015) *Lärande. En introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups
- Tingbjörn, Gunnar (2004) Svenska som andraspråk i ett utbildningspolitiskt perspektiv – en tillbakablick. I Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur
- Thörnroth Engborg, Annsofie, Eklund, Ivana (2018) *Digital kompetens för SFI lärare. Vad innebär vuxenutbildningens digitalisering?* Stockholm: Gothia fortbildning
- Utbildningsdepartementet (2017) *Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet* hämtad: 2020-06-12 från <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2017/10/regeringen-beslutar-om-nationell-digitaliseringsstrategi-for-skolvasendet/>
- Vetenskapsrådet *God forskningssed* (2017) Stockholm
- Vygotskiy, Lev (1999) *Tänkande och språk*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos
- Vygotskiy, Lev (1978) *Mind in society. The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge: Harvard University Press
- Wedin, Åsa, Rosén, Jenny & Hennius, Samira (2018) Transspråkande och multimodalitet i grundläggande skriftspråksundervisning inom sfi I *Pedagogisk forskning i Sverige* Årgång 23, Nr 1-2, 2018.

Bilaga 1

Förfrågan om deltagande

Under vårterminen 2020 ska jag skriva mitt examensarbete på lärarprogrammet vid Högskolan Dalarna. Min undersökning kommer att handla om hur elever inom alfabetisering och kurs A på sfi använder digitala hjälpmedel och hur det påverkar inläringen och jag kommer att använda mig av intervjuer och observationer som metod för min datainsamling. Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Undersökningens syfte och innehåll

Syftet med min undersökning är att undersöka hur lärare inom alfabetisering och kurs A anser att de använder digitala hjälpmedel vid litteracitetisnlärningen. Syftet med uppsatsen är också att undersöka hur lärare anser att digitala hjälpmedel påverkar inläringen. Området är viktigt att undersöka för att få mer kunskap och jag ser fram mot ditt deltagande.

Genomförande

Jag har planerat att *4st lärare* ska delta i undersökningen. Ditt deltagande kommer att innebära *intervju vid tid och plats som passar dig*. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats som ventileras i sedvanlig ordning vid Högskolan Dalarna. Du kommer att kunna ta del av undersökningens resultat *på Högskolan Dalarnas databas när den är godkänd*.

Det är bara jag själv och min handledare som kommer ha tillgång till materialet. Din identitet som deltagare kommer anonymiseras och även skolan där undersökningen har gjorts kommer anonymiseras. Personer som på något sätt nämns i studien kommer att avidentifieras. Insamlade data förvaras hos undertecknad och kommer endast att hanteras av mig och min handledare. All insamlad data kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt och klart. Examensarbeten faller under dataskyddsförordningen, GDPR.

Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering.

Om du som är tillfrågad avstår från att delta, eller avbryter sitt deltagande så kommer detta inte att påverka det fortsatta arbetet med undersökningen.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga:

Falun den 1 /4 2020

Sandviken 1 /4 2020

Marit Nybelius
mny@du.se

Joakim Skogberg
jockeskogberg@gmail.com

Bilaga 2

Intervjufrågor:

Namn:

Ålder:

Utbildning:

Nuvarande arbete:

Arbetad tid inom kurs A – alfa:

Vad anser du vara digitala hjälpmedel?

Har digitala hjälpmedel förändrat ditt sätt att arbeta med litteracitetsinläringen i klassrummet? Om det har det, kan du ge exempel på hur det har förändrats?

Hur använder du dig av digitala hjälpmedel i litteracitetsinläringen?

Vilka svårigheter anser du det finns med att arbeta med digitala hjälpmedel i klassrummet?

Vilka fördelar anser du det finns med att arbeta med digitala hjälpmedel i klassrummet?

Hur anser du att digitala hjälpmedel påverkar elevernas inläring? Varför?

Hur ser du att digitala hjälpmedel har påverkat inläring?

Bilaga 3

Intervjupersonerna i denna studie använder sig av flera olika digitala hjälpmedel i undervisningen. Nedan följer en redogörelse över de olika digitala hjälpmedel som lärarna använder sig av.

Skolstil

Skolstil är en app för skrivinlärning. Appen har talsyntes vilket innebär att den läser upp bokstavsljud samt ord och meningar. Appen erbjuder även stöd i form av stödlinjer om det behövs. Det är även möjligt för eleven att dela med sig av texterna i Skolstil till lärare eller annan elev för att kunna få feedback i processen (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.5-6).

Quizlet

Quizlet är både webbaserat och en app som kan användas för att träna på ordinlärning och nya fraser. Det är läraren själv som skapar materialet till eleverna. Materialet kan bestå av ord, fraser men också bilder utifrån vad eleverna ska träna på. Eleverna kan träna själva i Quizlet på flera olika sätt. Det finns också ett tävlingsmoment som heter Quizlet live där eleverna tävlar mot varandra i lag (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.9-10).

Hej svenska!

Hej svenska! är en app där eleverna också kan träna på och utveckla sitt ordförråd och fraser. Appen erbjuder läs- och skrivinlärningen på grundläggande nivå. Appen är uppbyggd utifrån olika teman och går att svårighetsanpassa utifrån elevens behov. Hej svenska! erbjuder ett samspel av text, ljud och bild för att underlätta läs- och skrivinlärningen (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.11).

Alfavux

Alfavux är en app där eleverna tränar avkodning och ljudning. Appen innehåller både bilder och ord i olika nivåer. Appen erbjuder läraren att svårighetsanpassa för eleven. Alfavux är konstruerat så att eleven får lyssna på ett ord med tillhörande bild, eleven ska sedan med hjälp av bokstäverna i ordet förstå ljudsambandet och var i ordet varje bokstav ska placeras (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.12-13).

Läskod

Läskod är en app där eleven tränar på sambandet mellan ljud och tecken. Läskod har flera svårighetsnivåer där det är en ökad progression från ett tecken till hela ord. Eleven ska lyssna på ett ljud och se samband med en bild eller tecken och slutligen kunna skriva ord utifrån hur det uttalas (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.13).

Ordens Magi

Ordens Magi är en app där eleverna kan träna stavning med stöd av ljudning. Eleverna markerar en bokstav och får höra ljudet. Bokstaven kan sedan kombineras med andra bokstäver för att höra hur bokstäverna låter tillsammans. Eleven kan även lyssna på ett ord och sedan själv utifrån ljuden stava ordet.

Blogg

En blogg är webbsida där lärare eller elever kan publicera material. Läraren kan använda en blogg för att publicera material i form av bilder, ljudklipp, filmer eller andra övningar som eleverna ska arbeta med. Att publicera material på bloggen ökar tillgängligheten för eleverna och ger möjlighet att få åtkomst till materialet utanför skolan (Skolverket, 2019, s.10-11).

QR-kod

QR-kod är en ruta som ser ut som en streckkod. QR-koden använder läraren för att länka till olika digitala tjänster. Det kan vara ett Youtube-klipp eller en hemsida med ordlistor som läraren vill att eleverna ska nå. QR-koder används för att eleverna på ett smidigt sätt ska slippa skriva in långa och svåra webbsidor utan eleven kan istället scanna av QR-koden med sin mobilkamera eller en kamera på lärplattan (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.21).

Youtube

Youtube är en app för att publicera filmklipp. På Youtube kan läraren spela in egna filmer utifrån vad eleverna ska lära sig och studera. Det kan vara filmer om grammatik men även uttal och ordförståelse. Det är läraren själv som bestämmer vad som publiceras. Läraren kan också välja hur offentligt materialet ska vara. Om det ska vara tillgängligt för alla eller bara för de som har tillgång till en länk till filmen (Eklund & Mehrstedt, 2020, s.26).